



Analytický útvar | Ministerstvo obrany SR
júl 2019 (aktualizácia september 2020) | analýza č. 1-2020

Postupy obranného plánovania na Ministerstve obrany Slovenskej republiky

Rozvoj obrany – výzbroj, technika a materiál;
komunikačné a informačné systémy

Analytický útvar MO SR

Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
www.mosr.sk/au-mosr/

AUTOR

Barbora Hrozenká

SPOLUPRÁCA

Maroš Cuník
Dominik Štepanovič
Martin Brezina

Upozornenie

Materiál prezentuje názory autora a Analytického útvaru MO SR, ktoré nemusia nevyhnutne odzrkadľovať oficiálne názory a politiky Ministerstva obrany SR. Cieľom výstupov AÚ je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne témy v oblasti obrannej a bezpečnostnej politiky štátu. Práca neprešla jazykovou úpravou. Ak je v práci spomenutý termín obranné plánovanie, je vždy chápaný ako obranné plánovanie v pôsobnosti MO SR a neanalyzuje účasť iných ústredných orgánov štátnej správy na obrannom plánovaní.

PodĎakovanie

Za cenné pripomienky, rady a odporúčania ďakujem Mariánovi Božíkovi, Jurajovi Červienkovi, Antonovi Dubovskému, Dušanovi Fischerovi, Kataríne Chebeňovej, Slavomírovi Jakabčinovi, Jane Juricovej, Vladimírovi Kavickému, Ivete Klimovej, Františkovi Machotkovi, Stanislavovi Minarechovi, Elene Orfánusovej, Jánovi Pollákovi, Petrovi Slovákovi, Jane Spišákovej-Leškovej, Jozefovi Szarvašovi a ďalším kolegom a odborným garantom z Ministerstva obrany Slovenskej republiky. PodĎakovanie patrí aj kolegom z ÚHP za informácie, rady, komentáre a analytickú podporu pri spracovaní tohto materiálu.

Obsah

ZOZNAM GRAFOV A TABULIEK	4
ZOZNAM SKRATIEK	6
ZHRNUTIE	8
CIELE A VÝCHODISKÁ	10
1. Obranné plánovanie na MO SR	16
1.1 Obranné plánovanie pred rokom 2004	16
1.2 Obranné plánovanie po roku 2004	17
1.3 Zhodnotenie plnenia plánov	21
1.4 Závazky Slovenskej republiky vyplývajúce z obranného plánovania NATO a EÚ	26
2. Príprava a uskutočňovanie modernizačných projektov v oblasti vyzbrojovania	31
2.1 Riadenie projektov vyzbrojovania a manažment životného cyklu systému	31
2.2 Spôsoby obstarávania a výnimky zo ZVO	34
2.2.1 Agentúry	34
2.2.2 G2G (vláda-vláda) – príklad FMS	36
2.2.3 In-house	38
REFERENCIE	44
PRÍLOHY	47
Príloha č. 1: Prehľad zverejnených komplexných hodnotení obrany SR	47
Príloha č. 2: Etapy životného cyklu systému	51

Zoznam grafov a tabuliek

Graf č. 1	Výdavky na obranu ako % z HDP (SR vs. priemer NATO 29), 2013-2020	10
Graf č. 2	Výdavky na obranu ako % z HDP (SR vs. V4), 2013-2020	10
Graf č. 3	Výdavky SR na obranu v mil. USD, 2011-2020	11
Graf č. 4	Výdavky SR na obranu podľa smerovania výdavkov v % z ročného rozpočtu na obranu, 2011-2018	11
Graf č. 5	Výdavky štátov na obranu podľa smerovania výdavkov v % z ročného rozpočtu na obranu (SR a V4), 2017	12
Graf č. 6	Výdavky na R&D v oblasti obrany ako % z HDP (SR vs. priemer EÚ 28), 2007-2016	12
Graf č. 7	Výdavky SR na R&D v oblasti obrany v mil. EUR, 2004-2019	12
Graf č. 8	Počet výstupov na tému obrany a bezpečnosti v databáze WoS (SR vs. EÚ 28), 2017	13
Graf č. 9	Výskumný záber (v kontexte programovej štruktúry rozpočtu verejnej správy)	13
Graf č. 10	Predpokladaný prínos	14
Graf č. 11	Grafické znázornenie fáz obranného plánovania v rezorte MO SR	16
Graf č. 12	Dlhodobé plány rozvoja obrany - prijímanie a platnosť (frekvencia distribúcie kvalitatívnych dát)	18
Graf č. 13	Dlhodobé plány rozvoja obrany po roku 2004 – proces prijímania dokumentov	19
Graf č. 14	Strednodobé plánovanie rozvoja obrany po roku 2004 – proces prijímania dokumentov na národnej úrovni	20
Graf č. 15	Smernice pre obranné plánovanie - prijímanie a platnosť (frekvencia distribúcie kvalitatívnych dát)	20
Graf č. 16	Ročné hodnotenie plnenia cieľov podprogramu 09505 (rozvoj VTM), 2014-2018	21
Graf č. 17	Ročné hodnotenie plnenia cieľov podprogramu 09506 (rozvoj KIS), 2014-2018	21
Graf č. 18	Plánovaná výška výdavkov pre rezort obrany podľa Modelu 2015 a skutočná výška výdavkov vyčlenená pre MO SR v príslušných rokoch (v % HDP, 2006-2017)	22
Graf č. 19	Pridelené finančné prostriedky v podprograme rozvoj obrany (095) (2007-2019)	22
Graf č. 20	Proces obranného plánovania NATO (NDPP)	26
Graf č. 21	Rozvoj európskych obranných spôsobilostí – dokumenty a rok poslednej aktualizácie	29
Graf č. 22	Etapy životného cyklu systému podľa APP-48 a fázy projektu vyzbrojovania	31
Graf č. 23	Premenné ovplyvňujúce spôsob obstarávania	34
Graf č. 24	Zjednodušená schéma procesu obstarávania cez FMS	37
Graf č. 25	Podmienky pre obstarávanie formou in-house	38
Graf č. 26	Postup krokov pri zadávaní zákaziek formou in-house v časovej postupnosti	39

Tabuľka č. 1	Výzvy a odporúčania v oblasti postupov plánovania rozvoja obrany MO SR	9
Tabuľka č. 2	Výdavky na obranu Slovenskej republiky ako percento z HDP	11
Tabuľka č. 3	Vstupné merateľné ukazovatele a výsledkové ukazovatele pre obranu (návrh)	14
Tabuľka č. 4	Základné strategické, koncepčné a plánovacie dokumenty SR do roku 2004	16
Tabuľka č. 5	Základné strategické, koncepčné a plánovacie dokumenty SR po roku 2004	17
Tabuľka č. 6	Výzvy a odporúčania v oblasti obranného plánovania na Slovensku	23
Tabuľka č. 7	Fázy obranného plánovania SR a NATO	28
Tabuľka č. 8	Výzvy a odporúčania v kontexte plánovacích procesov NATO a EÚ	30
Tabuľka č. 9	Výzvy a odporúčania v oblasti životného cyklu vyzbrojovania	33
Tabuľka č. 10	Výhody a negatíva obstarávania formami výnimiek zo zákona o verejnom obstarávaní	39
Tabuľka č. 11	Výzvy a odporúčania v oblasti spôsobov obstarávania výzbroje, techniky a materiálu	43

Zoznam skratiek

AECA	Zákon o kontrole vývozu zbraní (Arms Export Control Act)
AOS	Akadémia Ozbrojených síl
ČŠ	členský štát
DCS	priamy zahraničný predaj (Direct Commercial Sale)
DPCR	hodnotiaca správa plánovania spôsobilostí NATO (NATO Defence Planning Capability Report)
DPCS	prieskum plánovania spôsobilostí NATO (Defence Planning Capability Survey)
DPPC	Komisia pre obrannú politiku a plánovanie (Defence Policy and Planning Committee)
DSCA	Agentúra pre obrannú bezpečnosť a spoluprácu (Defence Security Cooperation Agency)
EDA	Európska obranná agentúra (European Defence Agency)
EDF	Európsky obranný fond (European Defence Fund)
EDIDP	Program rozvoja európskeho obranného priemyslu (European Defence Industrial Development Programme)
EUM	monitoring výstupov (End Use Monitoring)
EÚ	Európska únia
FMF	priame zahraničné financovanie (Foreign Military Financing)
FMS	priamy zahraničný predaj (Foreign Military Sales)
G2G	systém obstarávania vláda-vláda (Government to Government)
HDP	hrubý domáci produkt
HUMINT	národné spravodajské spôsobilosti (Human Intelligence)
IBAN	Medzinárodný výbor audítorov NATO (International Board of Auditors for NATO)
ICAO	Medzinárodná organizácia pre civilné letectvo (International Civil Aviation Organization)
IFF	radarový identifikačný systém priateľ-nepriateľ (Identification Friend or Foe)
KHO	Komplexné hodnotenie obrany
KIS	komunikačné a informačné systémy
LOA	Letter of Offer and Acceptance
LOR	Letter of Request
MCR	minimálne požiadavky na spôsobilosť (Minimum Capability Requirements)
MOKYS	mobilný komunikačný systém
MO SR	Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
MSP	malé a stredné podniky
MZV a EZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky

NAMSA	Agentúra NATO pre údržbu a zásobovanie (NATO Maintenance and Supply Agency)
NATINADS	systém integrovanej protivzdušnej obrany (NATO Integrated Air Defence System)
NATO	Organizácia Severoatlantickej zmluvy (North Atlantic Treaty Organization)
NCIA	Agentúra NATO pre komunikačné a informačné systémy (NATO Communication and Information Agency)
NCT	ciele spôsobilostí NATO (NATO Capability Targets)
NDPP	proces obranného plánovania NATO (NATO Defence Planning Process)
NGŠ	náčelník Generálneho štábu (OS SR)
NRpV	národný riaditeľ pre vyzbrojovanie
NSPA	Agentúra NATO pre podporu a obstarávanie (NATO Support and Procurement Agency)
NSPO	Organizácia pre podporu a obstarávanie NATO (NATO Support and Procurement Organisation)
OCCAR	Organizácia pre spoluprácu v oblasti vyzbrojovania (Organisation Conjointe de Coopération en matière d'Armement)
OEM	pôvodný výrobca zariadenia (Original Equipment Manufacturer)
OS SR	Ozbrojené sily Slovenskej republiky
PADR	prípravná akcia pre výskum v oblasti obrany (Preparatory Action on Defence Research)
PESCO	Stála štruktúrovaná spolupráca (Permanent Structured Cooperation)
PfP	Partnerstvo za mier (Partnership for Peace)
R&D	výskum a vývoj (research and development)
RCHBO	Prápor radiačnej, chemickej a biologickej ochrany
SAMM	Manuál manažmentu podpory v oblasti bezpečnosti (Security Assistance Management Manual)
SEMOD	Sekcia modernizácie MO SR
SHO	Strategické hodnotenie obrany
SR	Slovenská republika
SZO	Svetová zdravotnícka organizácia
USA	Spojené štáty americké (United States of America)
ÚCL	Úrad centrálnej logistiky
ÚI SAV	Ústav informatiky Slovenskej akadémie vied
ÚIA	Úrad pre investície a akvizície MO SR
ÚOŠS	ústredný orgán štátnej správy
V4	Vyšehradská skupina
VTM	výzbroj, technika a materiál
WB	Svetová banka (World Bank)
WMD	zbrane hromadného ničenia (Weapons of Mass Destruction)
ZVO	zákon o verejnom obstarávaní

Zhrnutie

Od roku 2017 prebieha na Slovensku proces modernizácie OS SR, ktorý bol nevyhnutný vzhľadom na zastaranosť existujúcej výzbroje, techniky a materiálu, ako aj v súvislosti so záväzkami štátu voči svojim zahraničným partnerom a plánom angažovanosti v zahraničí. Zároveň dochádza ku zvyšovaniu výdavkov na obranu v súlade so záväzkami Slovenskej republiky voči NATO.

Od vstupu SR do NATO sa nepodarilo ani v jednom roku prideliť kapitole obrany rozpočet vo výške 2% HDP. To viedlo k zníženej možnosti naplňať dlhodobé plány Ministerstva obrany SR. Podľa záverov summitu NATO vo Walese (2014) je pritom dosahovanie 2% HDP na obranu (a z toho 20% na výzbroj, techniku a KIS) jedným zo záväzkov SR voči spojencom v organizácii Severoatlantickej zmluvy.

Positívnym faktom je prekročenie hranice 20% z obranného rozpočtu určených na vyzbrojovanie Slovenskou republikou v roku 2018. Slovensko sa tak zaradilo medzi dnes (r. 2020) už 15 ďalších členských štátov NATO (Dánsko, Francúzsko, Holandsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Nórsko, Poľsko, Rumunsko, Španielsko, Taliansko, Turecko, UK, USA), ktorým sa tento záväzok podarilo splniť.

Prijímanie plánovacích dokumentov na MO SR v oblasti obrany nie je kontinuálne. Prijaté dokumenty na seba nenadväzujú (medzi rokmi 2015-2017 na Slovensku absentoval dlhodobý plán rozvoja obrany), alebo naopak dochádza k ich obsahovému prelínaniu (Smernice pre obrannú politiku, Programový plán MO SR). To sťažuje prehľadnosť v systéme obranného plánovania na Slovensku. Analýza odporúča v súlade so závermi Revízie výdavkov na obranu revidovať komplexnú metodiku obranného plánovania s účelom zabezpečiť funkčné prepojenie plánovania, realizácie, kontroly a hodnotenia dlhodobých, strednodobých a krátkodobých cieľov.

Pri tvorbe plánov v rezorte obrany absentuje dostatočná prorizácia investícií. V súčasnosti nie je jednoznačne stanovené, ktorá investícia je prioritná (a má sa realizovať prednostne). Z toho dôvodu je potrebné vypracovať metodický rámec na určovanie investičných priorít v rezorte obrany, na ktorom budú spolupracovať relevantné zložky MO SR v spolupráci s Útvárom hodnoty za peniaze.

Nevyhnutnou podmienkou na zlepšenie systému obranného plánovania a dosahovanie lepších výsledkov v obrane je zosúladenie obsahovej stránky plánovacích dokumentov s reálne podloženým finančným krytím očakávaným pre rezort obrany. Aj v Programovom vyhlásení vlády 2020 sa vláda zaviazala pripraviť zdrojovo realistický strednodobý plán rozvoja rezortu ministerstva obrany s výhľadom priorít ďalšej výstavby ozbrojených síl.

Na národnej úrovni je žiadúce vytvoriť jednotný katalóg požiadaviek na rozvoj spôsobilostí potrebných na plnenie úloh pri obrane štátu a medzinárodných záväzkov. V prípade jasného zdefinovania národných požiadaviek bude pre Slovensko jednoduchšie asertívne presadzovať záujmy SR v rámci bilaterálnych rokovaní s NATO pri tvorbe Cieľov spôsobilostí.

Pri samotnej realizácii plánov finančné hľadisko nie je jediným zohľadňovaním kritériom v oblasti obranného obstarávania na MOSR. Dôležité je brať do úvahy aj iné faktory – čas, poplatky, logistika, interoperabilita, či zahraničnopolitické záujmy Slovenska. Najčastejšie používané výnimky z procesu verejného obstarávania (vláda-vláda, NSPA – Agentúra NATO pre podporu a obstarávanie, in-house) preto nie je možné prvoplánovo vyhodnocovať na škále najvýhodnejšia – najmenej výhodná, pretože nie všetky sledované ukazovatele v rámci týchto výnimiek sa dajú navzájom kvantitatívne porovnávať.

Tento materiál poukazuje na viacero výziev, ktorých reflektovanie by prispelo k zefektívneniu a sprehľadneniu procesov rozvoja obrany na MO SR. Na dosiahnutie uvedených cieľov sú formulované odporúčania. Ich detailné rozpracovanie je obsahom nasledujúcich kapitol.

Tabuľka č. 1: Výzvy a odporúčania v oblasti postupov plánovania rozvoja obrany MO SR

Oblasť 01: Plánovanie		Horizont
<i>Výzvy</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Systém prijímania plánovacích dokumentov. 2. Nedostatočná prioritizácia v plánovacích dokumentoch. 3. Systém vyhodnocovania plánov. 4. Nesúlady medzi plánovacími dokumentami a rozpočtovaním zdrojov. 5. Nedostatočná kvalita a dostupnosť dát. 	
<i>Odporúčania</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vytvoriť zjednodušený hierarchický systém plánovacích dokumentov. 2. Vytvoriť systém prioritizovania investícií v rezorte obrany. 3. Vykonávať verejne dostupné Komplexné hodnotenie obrany a Strategické hodnotenie obrany na pravidelnej báze. Zvyšovať úroveň kvalitatívneho hodnotenia s dôrazom na význam pre výsledkové ukazovatele v obrane. 4. Zosúladiť rozpočtovanie s dlhodobým a programovým plánom a plánovacie dokumenty s reálne podloženým finančným krytím. 5. Vytvoriť komplexnú databázu informácií v oblasti obrany na Slovensku. 	<p>2 roky</p> <p>2 roky priebežne</p> <p>priebežne</p> <p>2 roky</p>
Oblasť 02: Závazky		Horizont
<i>Výzvy</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Národné záujmy vs. Ciele spôsobilostí NATO. 2. Cyklus plánovania SR vs. NATO. 	
<i>Odporúčania</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vytvoriť jednotný katalóg požiadaviek na rozvoj spôsobilostí potrebných na plnenie úloh pri obrane štátu a medzinárodných záväzkov. 2. Užšie naviazať plánovacie dokumenty Slovenskej republiky na plánovacie dokumenty NATO. 	<p>priebežne</p> <p>2 roky</p>
Oblasť 03: Procesy		Horizont
<i>Výzvy</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Projektové riadenie. 2. Požiadavky na projekt. 	
<i>Odporúčania</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zjednotenie procesov projektového riadenia. 2. Užšia spolupráca tvorcov požiadaviek s obstarávateľom. 	<p>priebežne</p> <p>priebežne</p>
Oblasť 04: Obstarávanie		Horizont
<i>Výzvy</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozhodnutia podmienené zahraničnopolitickými záujmami štátu. 2. Nízka reaktivita malých a stredných podnikov v oblasti zapájania sa do medzinárodných výziev a projektov obstarávania. 3. Nepresne špecifikované kritériá hospodárnosti vo formulári in-house zákazky. 	
<i>Odporúčania</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vypracovať dátovo podložené analýzy, ktoré podpora politické rozhodnutia o nákupe alebo obstaraní konkrétnej VTM, s cieľom zvýšiť transparentnosť procesov na MO SR. 2. Kontinuálne podporovať spoluprácu súkromného sektora a štátu v oblasti rozvoja obrany v SR. 3. Upraviť formulár in-house zákazky. 	<p>priebežne</p> <p>priebežne</p> <p>1 rok</p>

Zdroj: AÚ MO SR, 2020

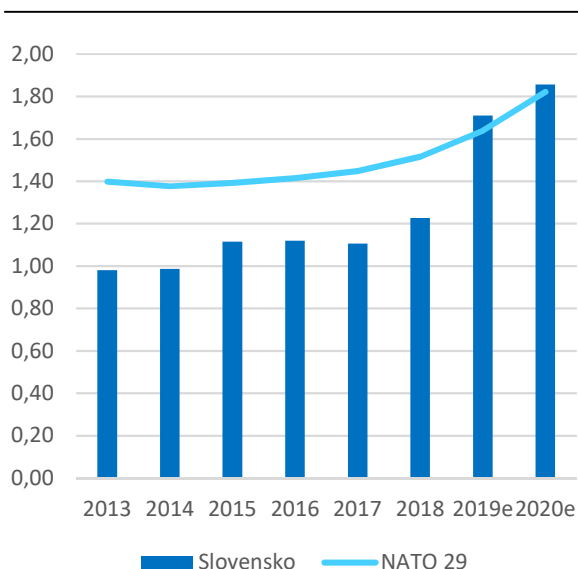
Ciele a východiská

Implementáciou Dlhodobého plánu 2030 sa na Slovensku začalo obdobie intenzívnej modernizácie vojenskej techniky a materiálu. To je spojené so zvýšenou pozornosťou odbornej aj širšej verejnosti zameranou na efektívnosť obstarávania výzbroje, techniky a materiálov z časového, finančného aj kvalitatívneho hľadiska. Dôraz je kladený aj na transparentnosť obstarávania v rezorte Ministerstva obrany SR v súvislosti s výškou finančných zdrojov vynakladaných na uvedené projekty. Z daného dôvodu je nevyhnutné hĺbkovo analyzovať procesy modernizácie a rozvoj obrany s cieľom poskytnúť čo najširšie možné spektrum informácií o komplexnosti modernizačných projektov.

Rozvoj obrany je do veľkej miery závislý od vstupných ukazovateľov, ktoré zároveň slúžia ako porovnávací rámec pre hodnotenie obrany v Slovenskej republike. Medzi vstupné merateľné ukazovatele v analýze zaraďujeme podiel obranných výdavkov na HDP, podiel hlavnej výzbroje na obranných výdavkoch a podiel výskumu a vývoja na obranných výdavkoch (Tabuľka č. 3).

Výdavky Slovenskej republiky na obranu boli dlhodobo pod úrovňou priemeru členských štátov NATO. Tieto krajiny začalo Slovensko dobiehať až v priebehu posledných dvoch rokov. Slovenská republika od vstupu do NATO nepresiahla hranicu 2% výdavkov zo štátneho rozpočtu na obranu tak, ako to vyplýva zo záväzkov SR podľa záverov summitu NATO vo Walese z roku 2014. Výdavky na obranu rástli najmä v období prebiehajúcich prístupových rokovaní k Organizácii Severoatlantickej zmluvy (1,5-1,7% HDP). Po roku 2009 však opätovne klesali alebo balansovali na hodnotách 0,9 – 1,1% HDP, a to až do roku 2018, odkedy dochádza k ich zvyšovaniu. Spomedzi členských krajín NATO v súčasnosti (odhad pre r. 2020) hranicu 2% dosahuje 10 štátov – Estónsko, Francúzsko, Grécko, Litva, Lotyšsko, Nórsko, Poľsko, Rumunsko, Spojené kráľovstvo a USA. ([NATO, 2020](#))

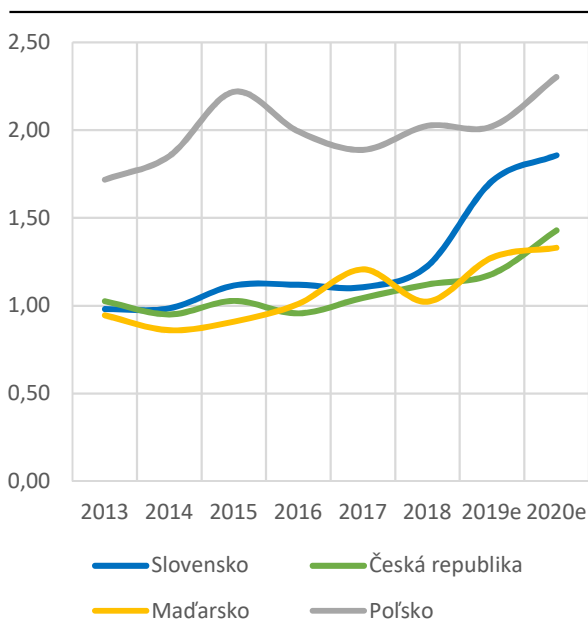
Graf č. 1: Výdavky na obranu ako % z HDP (SR vs. priemer NATO 29), 2013-2020



*NATO 29 okrem Islandu; r. 2019 a 2020 sú odhad

Zdroj: spracované podľa [NATO, 2020](#)

Graf č. 2: Výdavky na obranu ako % z HDP (SR vs. V4), 2013-2020



Zdroj: spracované podľa [NATO, 2020](#)

V porovnaní so štátmi V4 Slovenská republika v súčasnosti zaznamenáva výraznú zmenu z hľadiska financovania obrany. V rokoch 2013-2017 bolo Slovensko v rámci V4 na podobnej úrovni výdavkov na obranu, ako Maďarsko a Česká republika. V rokoch 2018-2020 však Slovensko oba štáty výrazne predbehlo. ([NATO, 2020](#))

Tabuľka č. 2: Výdavky na obranu Slovenskej republiky ako percento z HDP

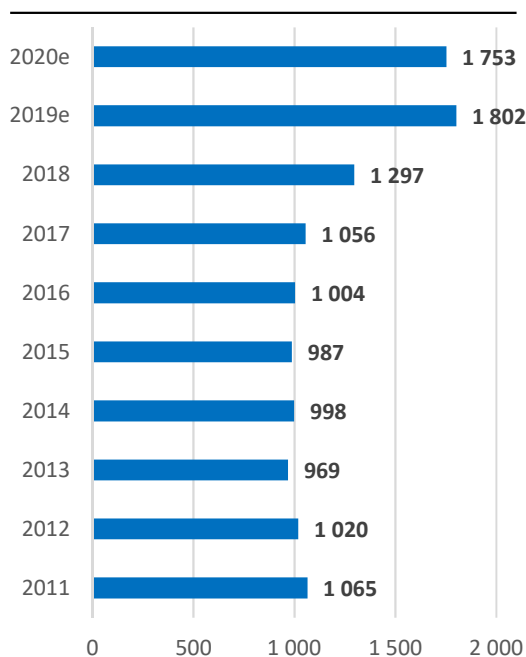
ROK	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	2020*	2021*
% HDP na obranu	1,09	1,09	0,98	0,99	1,13	1,12	1,10	1,21	1,72	1,80	1,90
% na vyzbrojovanie	7,15	9,56	7,39	11,12	18,28	15,32	17,74	22,27	41,68	37,13	30,80

Zdroj: spracované podľa [NATO, 2019](#)

* Údaje za roky 2019 až 2021 boli poskytnuté NATO vo februári 2019 ako podklad k spracovaniu korigendy k Defence Planning Capability Survey 2017 (DPCS 2017).

V súvislosti s naštartovaným procesom rozvoja obrany dochádza od roku 2017 nielen ku zvyšovaniu samotných výdavkov štátu na obranu, ale aj ku zvyšovaniu podielu rozpočtu na obranu vyčleneného na rozvoj. Kým v rokoch 2011-2013 výdavky na rozvoj obrany neprekročili 10% z celkového rozpočtu Ministerstva obrany SR, v roku 2014 boli výdavky na rozvoj obrany na úrovni 11,12% z celkového rozpočtu MO SR a v roku 2017 hodnoty po prvýkrát prekročili hranicu 20%. ([NATO, 2019](#))

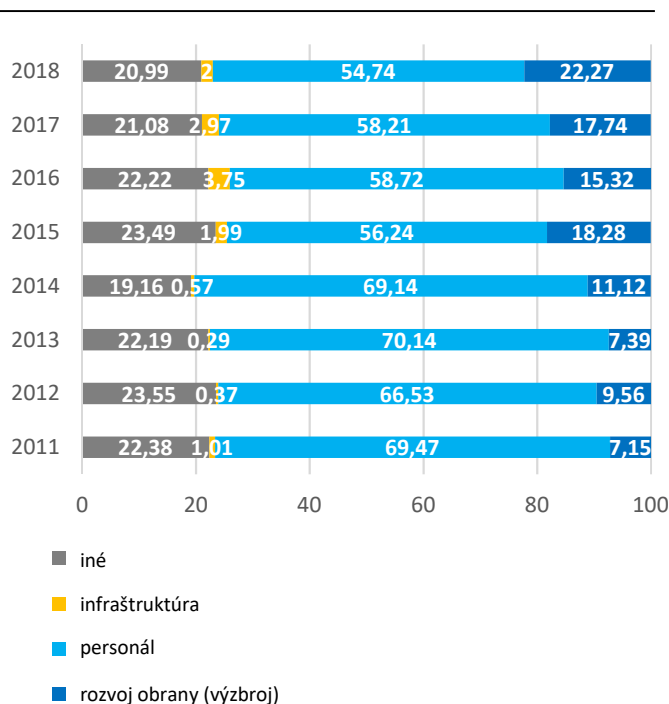
Graf č. 3: Výdavky SR na obranu v mil. USD, 2011-2020



* údaje za r. 2019 a 2020 sú odhad

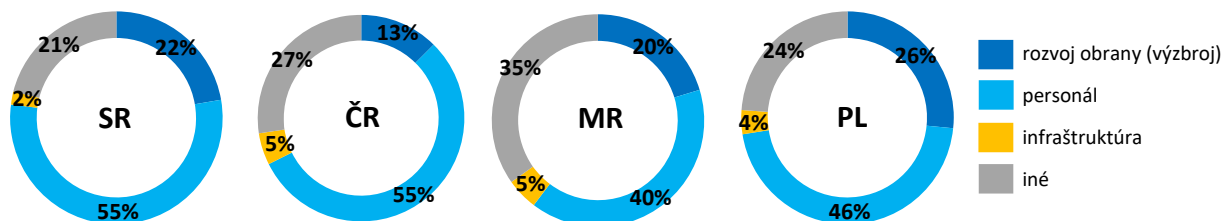
Zdroj: spracované podľa [NATO, 2020](#)

Graf č. 4: Výdavky SR na obranu podľa smerovania výdavkov v % z ročného rozpočtu na obranu, 2011-2018



Zdroj: spracované podľa [NATO, 2019](#)

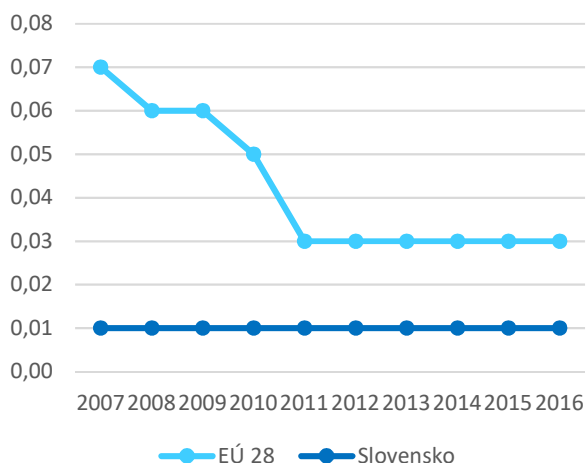
Graf č. 5: Výdavky štátov na obranu podľa smerovania výdavkov v % z ročného rozpočtu na obranu (SR a V4), 2017



Zdroj: spracované podľa [NATO, 2019](#)

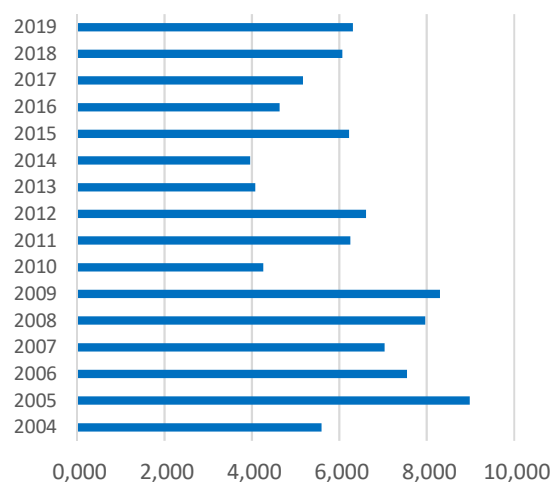
Slovenská republika v súčasnosti zaostáva z hľadiska financovania výskumu a vývoja v oblasti obrany za ostatnými členskými štátmi EÚ, hoci R&D nie sú výrazne finančne podporované ani v iných štátoch Európskej únie. Výdavky na výskum a vývoj sú v Slovenskej republike dlhodobo pod priemerom najvyspelejších štátov EÚ.

Graf č. 6: Výdavky na R&D v oblasti obrany ako % z HDP (SR vs. priemer EÚ 28), 2007-2016



Zdroj: spracované podľa [Eurostat, 2020b](#)

Graf č. 7: Výdavky SR na R&D v oblasti obrany v mil. EUR, 2004-2019

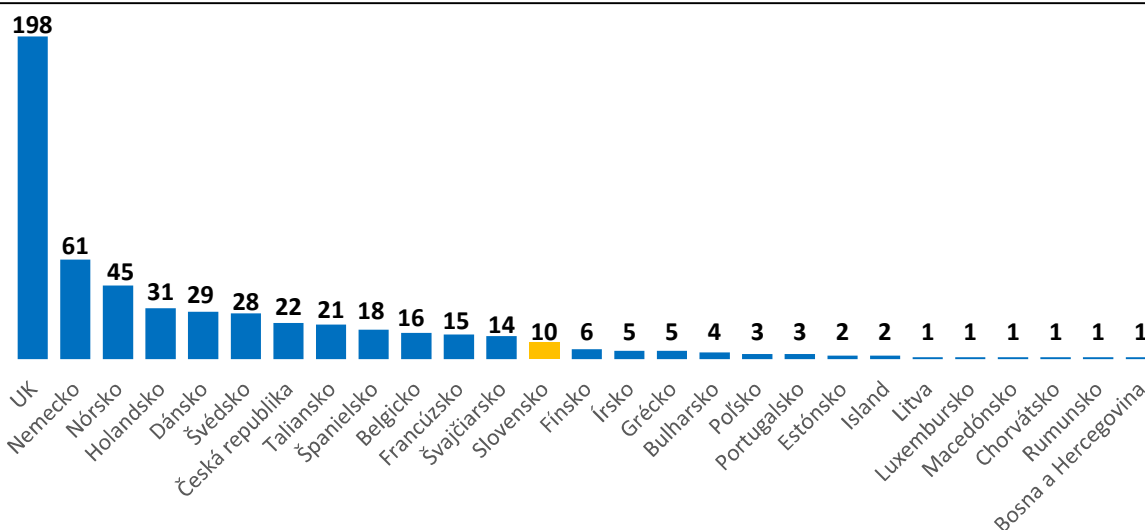


Zdroj: spracované podľa [Eurostat, 2020b](#)

Slovenská republika je od roku 2017 aktívnym členom projektu Stálej štruktúrovanej spolupráce EÚ v oblasti obrany a bezpečnosti (PESCO). Súčasťou Národného plánu implementácie záväzkov PESCO je 20 bodov, ktorými je SR viazaná. Z národného plánu vyplýva Slovenskej republike v oblasti obranného výskumu a vývoja záväzok č. 4 – „...zvysovanie podielu výdavkov vyčlenených na výskum a technológie v oblasti obrany s cieľom priblížiť sa k 2% z celkových výdavkov na obranu.“ ([NIP, 2020](#)) Okrem toho sa v rámci Národného plánu implementácie Slovensko zaviazalo k intenzívnemu využívaniu budúceho Európskeho obranného fondu, čo predpokladá zapojenie podnikov obranného priemyslu SR do projektov R&D v oblasti obrany. Medzi ďalšie relevantné záväzky patrí aj „...zapojenie do minimálne jedného projektu PESCO, ktorý je zameraný na rozvoj spôsobilostí identifikovaných členskými štátmi ako strategické.“ ([MO SR, 2017b](#))

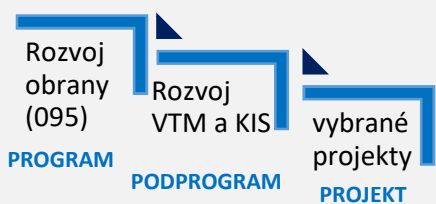
V počte vedeckých článkov na témy spojené s obranou a bezpečnosťou štátu SR tiež zaostáva za inými, vyspelejšími štátmi EÚ, s rozsiahlejším výskumom zameraným na obrannú a bezpečnostnú problematiku. Podľa databázy Web of Science boli v SR za rok 2017 publikované len 2 zaznamenané výstupy v rámci WoS Core Collection na tému obrana a 8 výstupov na tému bezpečnosť¹.

Graf č. 8: Počet výstupov na tému obrany a bezpečnosti v databáze WoS (SR vs. EÚ 28), 2017



Zdroj: spracované podľa [Web of Science, 2019](#)

Graf č. 9: Výskumný záber
(v kontexte programovej štruktúry rozpočtu verejnej správy)



Ministerstva obrany SR intenzívne prebieha proces modernizácie výzbroje a analýza súčasných procesov môže pozitívne ovplyvniť ďalšie modernizačné projekty realizované na MO SR.

Analýza sa venuje skúmaniu efektívnosti procesov plánovania rozvoja obrany a efektívnosti využívania dostupných zdrojov na zabezpečovanie bezpečnosti a obrany štátu. **Predmetom materiálu je primárne štúdium procesov** prebiehajúcich v rámci programu **rozvoj obrany – podprogramy rozvoj VTM a KIS**. Čiastkovo zahŕňa aj rozvoj logistiky, infraštruktúry a ľudských zdrojov. Uvedený výber je podmienený aktuálnosťou diania v tejto oblasti, keďže v rezorte

Materiál vychádza z troch primárnych cieľov, ktorými sú:

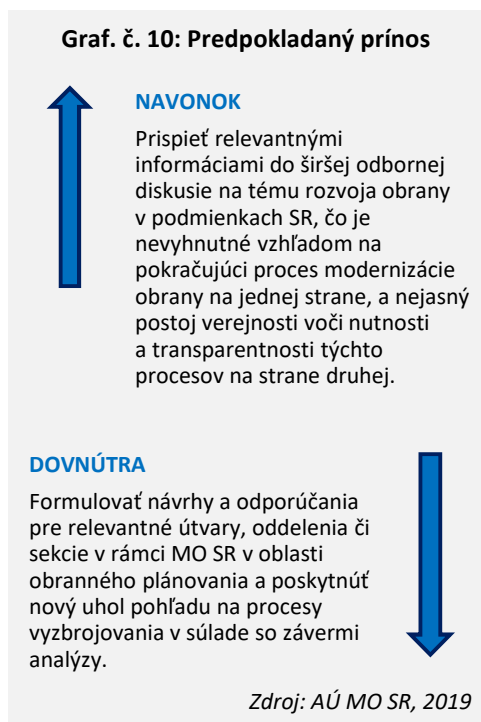
1. identifikovať potenciálne disparity medzi dlhodobými plánmi a ich realizáciou v praxi v rezorte Ministerstva obrany SR v oblasti vyzbrojovania vrátane príčin ich vzniku
2. porovnať najčastejšie používané výnimky zo ZVO pri obstarávaní VTM a KIS a ich výhody/nevýhody z hľadiska časového, finančného, legislatívneho a iných
3. identifikovať praktické problémy pri realizácii plánovaných aktivít súvisiacich s rozvojom obrany a formulovať odporúčania na zefektívnenie procesov modernizácie VTM a KIS v praxi

¹ Porovnávané boli výstupy na základe zadania pojmov „security“, „defence“, „defense“. Výstupy neboli nijak bližšie špecifikované/kategorizované (monografie, články v časopisoch, články v zborníkoch,...).

Sekundárne ciele materiálu sú:

1. zvýšiť efektívnosť využívania verejne dostupných zdrojov vyčlenených pre rezort MO SR
2. podporiť transparentnosť prebiehajúcich nákupov v rezorte Ministerstva obrany SR
3. podporiť zvyšovanie investícií do rozvoja obrany v súlade so záväzkami SR voči NATO
4. podporiť stabilizovanie zdrojov vymedzených pre MO SR na úrovni minimálne 2% HDP
5. podporiť vyčleňovanie podielu investícií rezortu Ministerstva obrany SR do rozvoja obrany na úroveň 20% výdavkov na obranu v súlade so záväzkami SR voči NATO
6. podporiť zvyšovanie podielu investícií do výskumu a vývoja v oblasti obrany v súlade so záväzkami SR vyplývajúcimi z Pesco

Okrem vstupných ukazovateľov analýza tiež navrhuje stanoviť pre rezort obrany medzinárodne porovnateľné výsledkové ukazovatele (o. i. v súlade so závermi Revízie výdavkov na obranu), ktoré by mali vyjadrovať základné ciele rezortu v dlhodobom horizonte, bez ohľadu na politickú orientáciu, s cieľom vytvoriť stabilné a predvídateľné prostredie pre rozvoj obrany na Slovensku (Tabuľka č. 3).



Tabuľka č. 3: Vstupné merateľné ukazovatele a výsledkové ukazovatele pre obranu (návrh)

Ukazovateľ		Hodnota		Popis cieľa	
VSTUPNÉ	Podiel obranných výdavkov na HDP (%).	SK (2019)	1,72%	Záväzok SR voči NATO. (2% HDP)	
		Cieľ	≥2%		
	Podiel hlavnej výzbroje a súvisiaceho výskumu na obranných výdavkoch (%).	SK (2019)	41,62%	Záväzok SR voči NATO. (20% z rozpočtu na obranu)	
		Cieľ	≥20% (stabilne)		
	Podiel investícií do R&D na obranných výdavkoch (%).	SK (2019)	0,34%	Záväzok Pesco. (2% z celkového rozpočtu na obranu)	
		Cieľ	≥2%		
VÝSLEDKOVÉ (NÁVRH)	Plnenie cieľov spôsobilostí	Kvantitatívne/podiel splnených kategórií (%)	SK (2019)	80%/20%	Ciele spôsobilostí NATO.
			Cieľ	100%/100%	
	Nasadenie v medzinárodných operáciách	Kvalitatívne/podiel splnených kategórií (%)	SK (2019)	39%/20%	NATO.
			Cieľ	100%/100%	
		Pozemné sily (% počtu) (nasaditeľnosť/udržateľnosť)	SK (2017)	50%/11,7%	
			Cieľ	50%/10%	
	Vzdušné sily (% techniky) (nasaditeľnosť/udržateľnosť)	SK (2017)	5,7%/0%		
		Cieľ	40%/8%		
	Podiel vojakov v medzinárodných operáciách (% ozbroj. síl)	SK (2017)	1,9%	Minimálne priemer EDA. (2,4 %/2017)	
		Cieľ	2,0%		

Zdroj: AÚ MO SR podľa NIP, 2020; ÚHP, 2020; EDA, 2020

Box 1: Obrana a rozvoj obrany – terminológia pojmov z pohľadu rozpočtu verejnej správy

Zaužívaným spôsobom terminologického a obsahového vymedzenia pojmov, procesov a činností v rámci Ministerstva obrany SR je využívanie programovej štruktúry rozpočtu verejnej správy. Rozpočet verejnej správy, teda finančné zdroje prerozdeľované v rámci roka, sa člení na programy, podprogramy a projekty. Ministerstvo obrany SR svoj balík štátneho rozpočtu na rok 2019 (rozpočtová kapitola) v súlade so Zákonom č. 370/2019 Z.z. o štátnom rozpočte delí na dva rezortné a päť medzirezortných programov ([MF SR, 2019b](#)).

Rezortnými programami sú:

1. obrana (096)
2. rozvoj obrany (095)

K medzirezortným programom a podprogramom patria:

1. podpora obrany (06E)
2. hospodárska mobilizácia (06H02)
3. oficiálna rozvojová pomoc – MO SR (05T0B)
4. účasť civilných expertov na aktivitách krízového manažmentu mimo územia SR (0AU06)
5. druhá etapa implementácie medzinárodných zdravotníckych predpisov SZO v SR (0DB02)

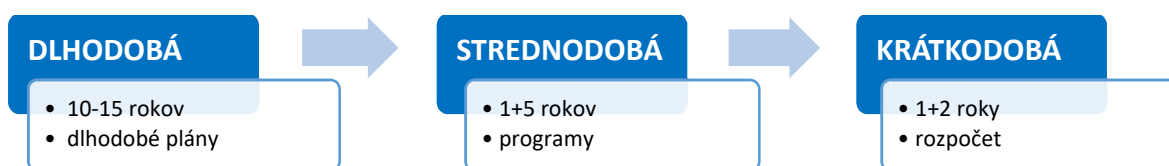
Zatiaľ čo program obrana rieši bežnú prevádzku ozbrojených síl, dopĺňanie munície a prípadnú obmenu zavedenej techniky, program rozvoj obrany je zameraný na získavanie a dosahovanie nových spôsobilostí, ktoré v Slovenskej republike zatiaľ absentujú (modernizáciu výzbroje, techniky a KIS). Program rozvoj obrany je následne rozčlenený na štyri podprogramy, ktorými sú:

1. rozvoj infraštruktúry síl (095 04)
2. rozvoj výzbroje, techniky a materiálu (095 05)
3. rozvoj komunikačných a informačných systémov (095 06)
4. rozvoj Centrálny logistiky (095 07)

1 OBRANNÉ PLÁNOVANIE NA MO SR

Plánovanie rozvoja VTM a KIS na Ministerstve obrany SR prebieha v niekoľkých fázach, od strategicko-politickej (dlhodobá), cez programovú (strednodobá) až po rozpočtovaciu fázu (krátkodobá). Vytvára sa tak proces, ktorý začína definovaním požiadaviek pre obranu a končí ich realizáciou vo forme verejných obstarávaní. Obranné plánovanie je ovplyvňované tromi premennými, ktorými sú bezpečnostné prostredie, v ktorom sa Slovensko nachádza; medzinárodné záväzky Slovenskej republiky v kontexte obranného plánovania NATO (NDPP) a Capability Development Plan Európskej únie a súčasný stav VTM z hľadiska počtu, kvality a stavu jednotlivých zložiek VTM².

Graf č. 11: Grafické znázornenie fáz obranného plánovania v rezorte MO SR



Zdroj: AÚ MO SR, 2019

1.1 Obranné plánovanie pred rokom 2004

Hierarchiu jednotlivých dokumentov obranného plánovania pred rokom 2004 objasňuje **Metodika obranného plánovania Slovenskej republiky (2002)**. Podľa Metodiky je základným strategickým dokumentom štátu Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky a Obranná stratégia Slovenskej republiky. Hodnotiacimi dokumentami boli **Komplexná správa o stave obrany Slovenskej republiky** vypracovávaná raz za štyri roky a **Správa o stave zabezpečenia obrany Slovenskej republiky** vydávaná v medziobdobí publikovania komplexnej správy. Oba materiály boli spracované v režime utajenia.

Tabuľka č. 4: Základné strategické, koncepčné a plánovacie dokumenty SR do roku 2004

<i>Obranná doktrína SR</i>	1994
<i>Základné ciele a zásady národnej bezpečnosti SR</i>	1996
<i>Strategická koncepcia obrany SR (1994)</i>	V režime utajenia.
<i>Koncepcia výstavby Armády SR do roku 2000 (1994)</i>	V režime utajenia.
<i>Národná obranná stratégia SR (1996)</i>	V režime utajenia.
<i>Dlhodobý plán rozvoja armády SR do roku 2010</i>	V režime utajenia.
<i>Bezpečnostná stratégia 2001</i>	2001
<i>Obranná stratégia 2001</i>	2001
<i>Vojenská stratégia 2001</i>	2001
<i>Dlhodobý plán štruktúry a rozvoja OS SR: Model 2010</i>	2001
<i>Dlhodobý plán štruktúry a rozvoja Ozbromených síl</i>	2002

Zdroj: AÚ MO SR, 2019

² Obrana štátu má medzirezortný charakter. V prílohe zákona o štátnom rozpočte na rok 2020 je tento fakt vyjadrený existenciou medzirezortných programov a podprogramov: 06E (Podpora obrany štátu), 06E01 (MO SR - Výskum a vývoj na podporu obrany štátu), 00203 (MO SR - Civilné núdzové plánovanie v SR), 05T0B (Oficiálna rozvojová pomoc – MO SR), 06H02 (Hospodárska mobilizácia MO SR), 0AR07 (MO SR – Protidrogová politika), 0AU06 (Účasť civilných expertov na aktivitách kríz. manažmentu mimo územia SR – MO SR), 0DB02 (Realizácia II. etapy implementácie MZP SZO v Slovenskej republike – MO SR), 0EK0A (Informačné technológie financované zo štátneho rozpočtu – MO SR).

1.2 Obranné plánovanie po roku 2004

Tabuľka č. 5: Základné strategické, koncepčné a plánovacie dokumenty SR po roku 2004

<i>Smernice pre obrannú politiku</i>	2004
<i>Bezpečnostná stratégia 2005</i>	2005
<i>Obranná stratégia 2005</i>	2005
<i>Dlhodobý plán rozvoja Ministerstva obrany SR s výhľadom do roku 2015: Model 2015</i>	2005
<i>Smernica pre obrannú politiku SR na roky 2008 – 2013</i>	2007
<i>Biela kniha o obrane 2013</i>	2013
<i>Biela Kniha o obrane 2016</i>	2016
<i>Dlhodobý plán rozvoja obrany s dôrazom na výstavbu a rozvoj OS SR s výhľadom do roku 2030 (neoficiálne aj Model 2030)</i>	2017 Model 2030 je plán obranných investícií do roku 2030. Ide o najaktuálnejší dlhodobý plánovací dokument, podľa ktorého prebieha vyzbrojovanie v rezorte MO SR od roku 2017. Dokument sa zaoberá štyrmi prioritnými oblasťami rozvoja obrany – personál, vyzbrojovanie, infraštruktúra a výcvik a vymedzuje 45 hlavných projektov vyzbrojovania z hľadiska spôsobilostí, ktorými SR nedisponuje alebo disponuje v obmedzenej miere a majú byť preto predmetom rozvoja obrany.

Zdroj: AÚ MO SR, 2019

V období vstupu SR do euroatlantických štruktúr bola väčšina zo strategicko-politických a plánovacích dokumentov aktualizovaná.

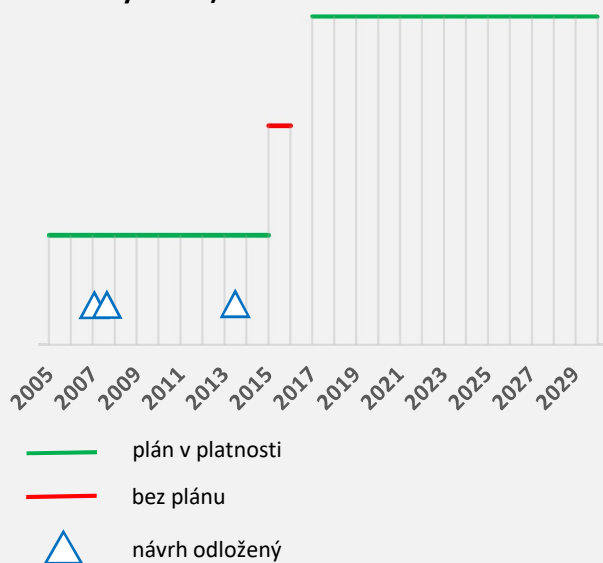
Novelou Zákona č. 319/2002 Z.z. o obrane SR (v znení júl 2002 - september 2003) s platnosťou od 1.10.2003 boli pozmenené názvy jednotlivých fáz plánovania, ako aj ich definície. Namiesto strategického, programového a operačného plánovania sa hovorí o dlhodobom, strednodobom resp. krátkodobom plánovaní. Dlhodobé plánovanie sa malo po novele sústrediť na vytváranie prognóz, stratégií, koncepcií a dlhodobých plánov. Aj v tomto prípade platí, že strategicko-politické i plánovacie dokumenty mali svoju hierarchiu, a vzájomne sa dopĺňali.

Komplexná metodika obranného plánovania (ďalej len Komplexná metodika) z roku 2007 obsahuje detailnejší prehľad tejto hierarchie. Východiskovými dokumentami pre obranné plánovanie sú Programové vyhlásenie vlády, Bezpečnostná stratégia SR, Obranná stratégia SR a Smernica pre obrannú politiku. Všetky uvedené dokumenty sú dostupné pre verejnosť. Okrem toho sa v rámci obranného plánovania vytvárajú aj ďalšie koncepčné dokumenty. Medzi tieto patria Smernice pre obranné plánovanie a Dlhodobé plány rozvoja obrany SR. Voči predošlým obdobiam bola z hierarchie dokumentov vyradená Vojenská stratégia, čo však nemožno považovať za kvalitatívny nedostatok plánovania rozvoja obrany. Do škály strategických materiálov vytváraných pre potreby obranného plánovania pribudla Smernica pre obrannú politiku SR.

Smernica pre obrannú politiku podľa Komplexnej metodiky formuluje konkrétnejšie návrhy, akým spôsobom dosiahnuť politicko-vojenskú ambíciu uvedenú v Obrannej stratégii. V Komplexnej metodike bolo zamýšľané, aby bola Smernica pre obrannú politiku tvorená s výhľadom na štyri až sedem rokov, s aktualizáciou každé dva roky. Prvú smernicu vytvorilo Ministerstvo obrany SR v roku 2004. Ďalšiu, špecificky na obdobie 2008 až 2013, potom prijala vláda v roku 2007. Plán práce vlády na

rok 2008 prijatý na 73. schôdzi v roku 2007 plánoval na september schválenie novej smernice na roky 2010 až 2015. Avšak uznesenie vlády SR č. 440/2008 zo 103. schôdze vlády 2. júla 2008 túto úlohu zrušilo. Argumentovalo sa koordináciou so zasadnutím NATO, na ktorom mali byť schválené ciele síl. Zároveň došlo k predĺženiu cyklu prijímania Smerníc pre obrannú politiku na štyri roky. Prijatie ďalšej smernice pre obrannú politiku sa teda predpokladalo až v roku 2010. Od tohto roku sa však prijatie podobného dokumentu v plánoch práce vlády SR nevyskytuje a od jeho vypracovávania sa upustilo.

Graf č. 12: Dlhodobé plány rozvoja obrany - prijímanie a platnosť (frekvencia distribúcie kvalitatívnych dát)



Zdroj: AÚ MO SR, 2019

Dlhodobé plánovanie po roku 2004

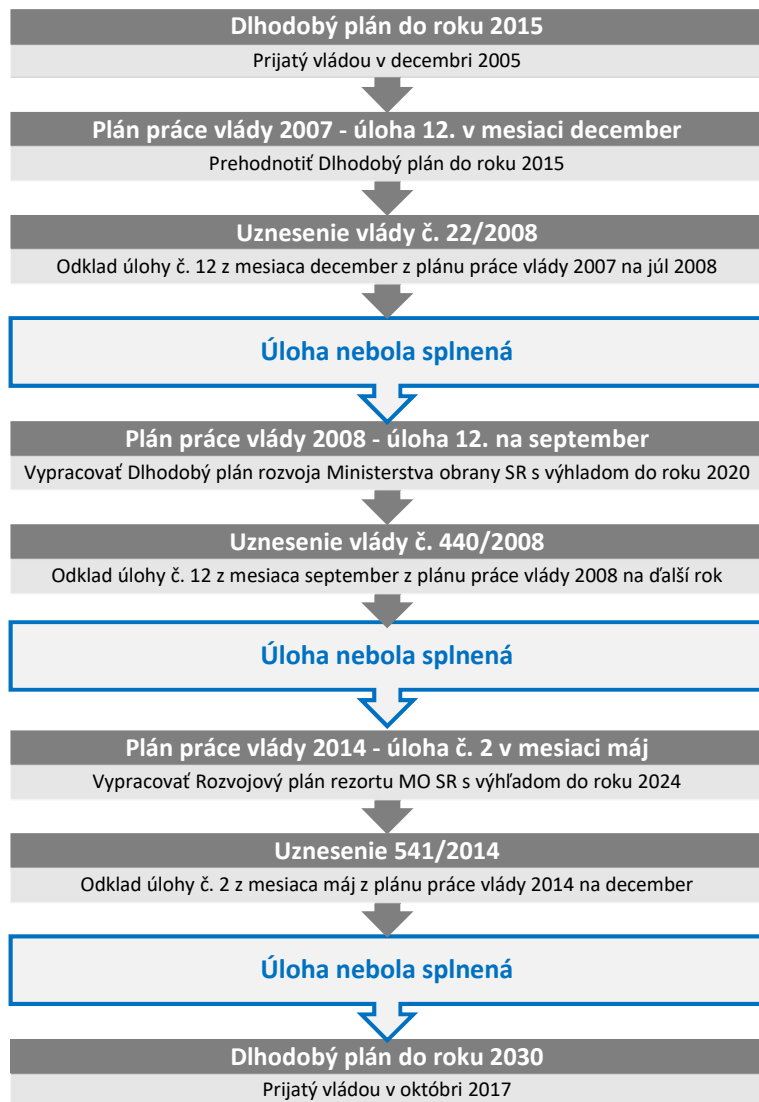
Dlhodobé obranné plánovanie MO SR bolo špecifikované v dvoch plánovacích dokumentoch - **Dlhodobý plán rozvoja Ministerstva obrany SR s výhľadom do roku 2015 (2005)** a **Dlhodobý plán rozvoja obrany s dôrazom na výstavbu a rozvoj Ozbrojených síl Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2030 (2017)**.

Pokusy o aktualizáciu Modelu 2015 boli viackrát v minulosti neúspešné. V roku 2007 si vláda naplánovala prehodnotenie Dlhodobého plánu z roku 2005. V tom istom roku však získala Slovenská republika od NATO nový návrh Cieľov síl. Prehodnotenie plánu preto podľa uznesenia z 9. januára 2008 ministerstvo odložilo na júl 2008. V roku 2008 si vláda naplánovala aj schválenie nového Dlhodobého plánu rozvoja Ministerstva obrany SR do roku 2020. V júli 2008 však

vláda uznesením č. 440/2008 z 2. júla 2008 schválila odloženie tejto úlohy na ďalší rok, z dôvodu odkladu rozhodnutia o Cieľoch síl na zasadnutí ministrov NATO. Úloha prehodnotiť Dlhodobý plán, prípadne vypracovať jeho novú verziu, sa však nevyskytla v pláne práce vlády SR na rok 2009 a žiaden podobný materiál nebol vládou prerokovaný ani ako iniciatívny návrh. Rovnaká situácia sa opakovala aj v nasledujúcich rokoch. Až plán vlády na rok 2014 predpokladal vypracovanie nového „Rozvojového plánu rezortu obrany s výhľadom do roku 2024“. Uznesenie č. 541/2014 z 29. októbra 2014 však presunulo predloženie plánu z októbra na december. Dôvodov bolo podľa uznesenia niekoľko: situácia na Ukrajine, plánovaný summit NATO vo Walese či organizačné zmeny v OS SR. Dokument však nebol vo vláde prerokovaný a nedostal sa ani do plánov práce vlády na ďalšie roky.

Aj pre tieto časté zmeny a nenapĺňanie vládou stanovených úloh platí, že v rokoch 2015-2017 nebol v platnosti dlhodobý plán týkajúci sa vyzbrojovania. Napriek tomu sa ministerstvu podarilo naštartovať proces modernizácie OS SR, po ktorom bol dopyt zo strany odbornej verejnosti aj zahraničných spojencov Slovenska.

Graf č. 13: Dlhodobé plány rozvoja obrany po roku 2004 – proces prijímania dokumentov



Zdroj: AÚ MO SR, 2019

Strednodobé plánovanie po roku 2004

Podľa komplexnej metodiky mali byť zo strednodobého hľadiska v pravidelných intervaloch prijímané národné **Smernice pre obranné plánovanie**. Tie mali spresňovať úlohy zo Smerníc pre obrannú politiku a usmerňovať dlhodobé plánovanie na konkrétne obdobie. Koncipované mali byť s výhľadom na sedem rokov a schvaľované každé dva roky. Prvým dokumentom tohto typu je Smernica na roky 2006-2011 prijatá v marci 2005. Na konci toho istého roka bola vládou prijatá ďalšia smernica na obdobie 2007-2012. Obe smernice podliehajú režimu utajenia. Nasledujúca smernica pre obdobie 2008-2013 bola prijatá vládou vo februári 2007. V pláne práce vlády SR na rok 2010 schválenom uznesením č. 51/2010 z 19.1.2010 bola na december 2010 plánovaná úloha pre ministra obrany predložiť novú smernicu pre obranné plánovanie. Uznesenie č. 811/2010 z 24.11.2010 však túto úlohu zrušilo. Argumentovalo sa prehodnotením politicko-strategických a obranných dokumentov, ako aj plánovaným vypracovaním Strategického hodnotenia obrany, ktoré malo priniesť racionalizáciu procesov na Ministerstve obrany SR. Novú

smernicu pre obranné plánovanie si vláda naplánovala prijať až v októbri 2013. Uznesením č. 675/2013 z 27.11.2013 však opäť presunulo jej prijatie o rok, čo sa zohľadnilo aj v Pláne práce vlády SR na rok 2014. Lenže ani táto úloha nebola splnená. Uznesenie č. 541/2014 z 29.10.2014 argumentovalo plánovaným predložením Rozvojového plánu rezortu obrany s výhľadom do roku 2024 v budúcom roku, na ktorý by smernica mohla nadviazať. Keďže sa však odstúpilo od prijatia tohto plánu, nebola schválená ani daná smernica. K prijatiu novej národnej Smernice pre obranné plánovanie prišlo až v decembri 2017, teda už po prijatí Dlhodobého plánu 2030.

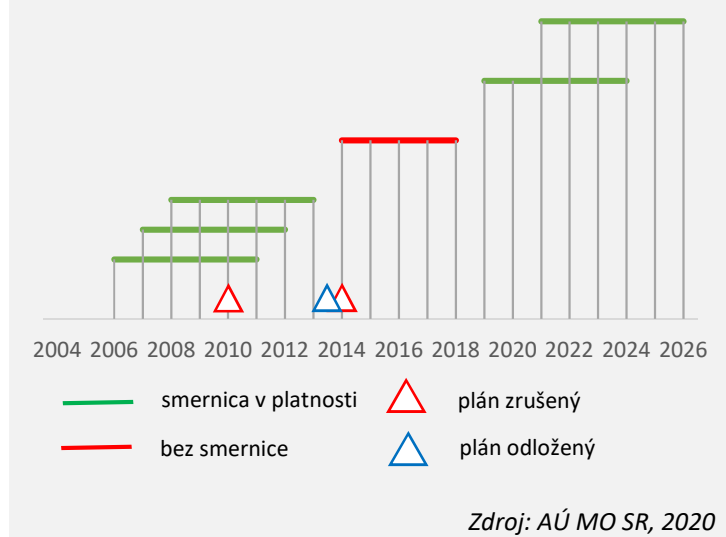
Ďalším strednodobým plánovacím dokumentom podľa Komplexnej metodiky bol Programový plán Ministerstva obrany SR. Ten mal konkretizovať ciele jednotlivých podprogramov, vychádzajúc pritom zo Smerníc pre obrannú politiku. Jeho plánované obdobie malo byť šesť rokov. Prvý plán bol schválený na 146. schôdzi vlády dňa 28.9.2005. O rok neskôr mal byť prijatý ďalší plán, avšak táto úloha bola zrušená uznesením vlády č. 935/2006 z 8.11.2006. Dôvodom bolo skrátenie výdavkov na obranu. Posledný programový plán bol prijatý na 60. rokovaní vlády 19.9.2007 v režime utajenia. Jeho plánovacie obdobie bolo iba na roky 2008-2010. Uznesenie č. 585/2008 z 27.8.2008 zrušilo úlohu pripraviť programový plán na roky 2009-2014, pretože sa očakávala racionalizácia obranného plánovania a znižovanie celkového počtu plánovacích dokumentov. Odvtedy boli prijímané len programové plány schvaľované Ministrom obrany SR v režime utajenia (nepodliehali schváleniu vlády SR).

Graf č. 14: Strednodobé plánovanie rozvoja obrany po roku 2004 – proces prijímania dokumentov na národnej úrovni



Zdroj: AÚ MO SR, 2020

Graf č. 15: Smernice pre obranné plánovanie - prijímanie a platnosť (frekvencia distribúcie kvalitatívnych dát)



V roku 2017 boli vypracované nové politicko-strategické dokumenty - Bezpečnostná stratégia a Obranná stratégia Slovenskej republiky. Došlo tak k ich aktualizácii po 12 rokoch. Tiež bola vypracovaná aj Vojenská stratégia ako základný vojensko-strategický dokument. Pripravený bol aj Dlhodobý plán rozvoja obrany s dôrazom na výstavbu a rozvoj OS SR do roku 2030. Zákon č. 319/2002 Z.z. o obrane SR, § 4 písm. b) hovorí, že Národná rada Slovenskej republiky „schvaľuje základné koncepcie bezpečnosti a obrany štátu a zásadné strategické dokumenty a rozvojové programy a plány v oblasti bezpečnosti a obrany štátu, ktoré jej predloží vláda

Slovenskej republiky". (Zákon č. 319/2012 Z.z...., 2019, s. 1) Rovnako aj uznesenia vlády č. 459 až 462 z roku 2017 poverujú predsedu vlády predložením predmetných návrhov predsedovi NR SR na ďalšie prerokovanie. Stanovené dokumenty NR SR však dodnes neschválila. To síce nie je prekážkou legality práce na MO SR v oblasti rozvoja obrany, ale znižuje jej legitimitu (NR SR ako občanmi volený orgán). V roku 2020 začalo ministerstvo pod novým vedením pracovať na príprave novej Bezpečnostnej (pod vedením MZV a EZ SR) a Obrannej stratégie Slovenskej republiky.

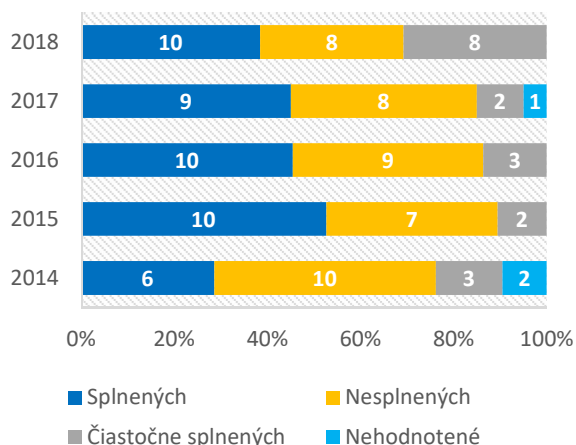
Krátkodobé plánovanie po roku 2004

Krátkodobé plánovanie na MO SR je spojené s tvorbou rozpočtu, ktorý je z časového hľadiska vždy pripravovaný na obdobie 1+2 roky. Po oznámení limitov príjmov a výdavkov kapitolám Ministerstvom financií SR (štandardne apríl daného roka) dochádza v rezorte Ministerstva obrany SR k prehodnoteniu výsledku programovania v súlade so stanovenými prioritami v schválenom programovom pláne s prihliadnutím na zadefinované riziká. V rámci programového rozpočtovania Ministerstvo obrany SR upravuje plán na daný kalendárny rok na základe pridelenej výšky finančných prostriedkov zo strany Ministerstva financií SR (výdavky štátneho rozpočtu na realizáciu programov vlády sú súčasťou prílohy č. 4 zákona o štátnom rozpočte). V prípade, ak makroekonomické prognózy na dané rozpočtové obdobie nie sú priaznivé a výdavkové stropy pre rezort obrany sú nižšie, než boli očakávaná pri príprave dlhodobých a strednodobých plánov, dochádza k rozporu medzi plánmi a reálnymi možnosťami zdrojového zabezpečenia. Tento vývoj môže mať za následok neplnenie dlhodobých a strednodobých plánov, prípadne ich oneskorenie.

1.3 Zhodnotenie plnenia plánov

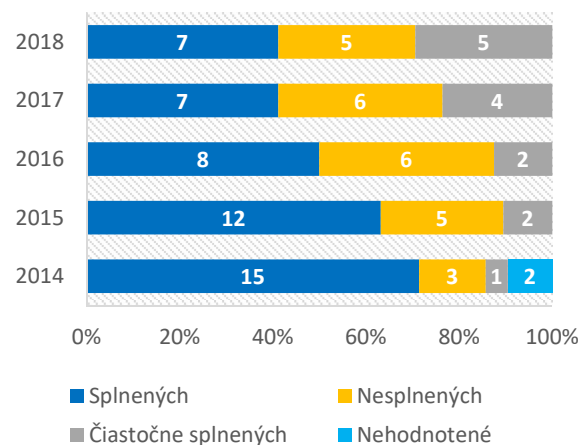
Ministerstvo obrany dosahovalo v rozmedzí rokov 2014-2018 úspešnosť v napĺňaní cieľov podprogramu rozvoj VTM (09505) v priemere na úrovni 42% a úspešnosť v napĺňaní cieľov podprogramu rozvoj KIS (09506) v priemere na úrovni 53%. Základným verejne dostupným dokumentom pre hodnotenie plnenia plánov rozvoja obrany v SR je Návrh záverečného účtu kapitoly MO SR za daný rok. Údaje o stave plnenia zámerov, cieľov a merateľných ukazovateľov programov v rámci programovej štruktúry kapitoly MO SR sú súčasťou príloh Návrhu záverečného účtu kapitoly MO SR pre jednotlivé roky.

Graf č. 16: Ročné hodnotenie plnenia cieľov podprogramu 09505 (rozvoj VTM), 2014-2018



Zdroj: spracované podľa [MO SR, 2018b](#)

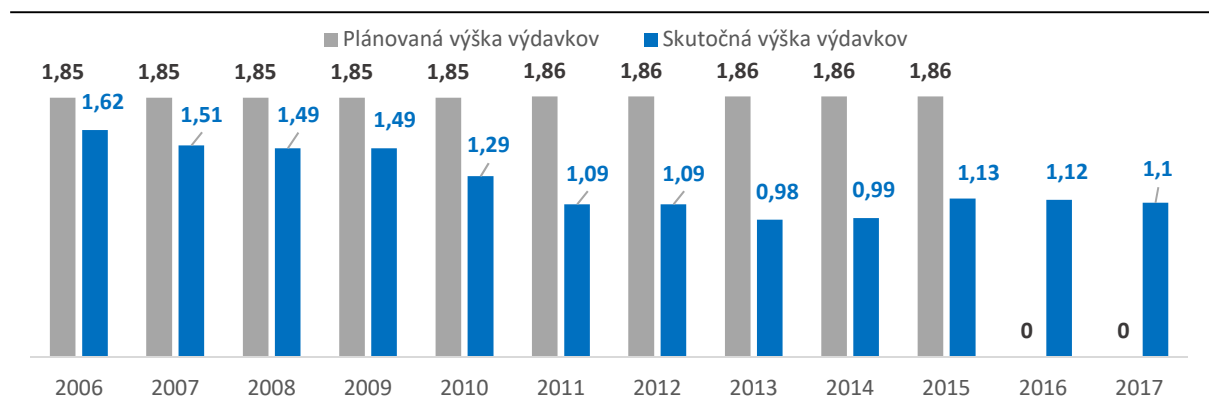
Graf č. 17: Ročné hodnotenie plnenia cieľov podprogramu 09506 (rozvoj KIS), 2014-2018



Zdroj: spracované podľa [MO SR, 2018b](#)

Menej ako 50% splnených cieľov podprogramu rozvoj VTM je spôsobený nižšími pridelenými prostriedkami MO SR v porovnaní s plánovanou výškou výdavkov, ale aj častými zmenami priorit modernizácie, resp. ich nejednoznačným zadefinovaním. Plánovaná výška výdavkov vychádza z dlhodobých plánov, ktoré sú následne v krátkodobých plánovacích dokumentoch upravované podľa makroekonomického vývoja SR. Z toho dôvodu je nevyhnutné mať vytvorenú jasnú a z dlhodobého hľadiska stabilnú prioritizáciu investičných projektov v rezorte. V opačnom prípade môže dôjsť v prípade zníženia zdrojového zabezpečenia k neštruktúrovaným zmenám v smerovaní investícií, ktoré majú za následok už uvedené neplnenie cieľov. Samotné percentuálne hodnotenie plnenia cieľov pritom nemá veľkú výpovednú hodnotu z hľadiska vplyvu na ciele a výsledky v obrane. Z toho dôvodu je okrem štatistického hodnotenia pre rezort nevyhnutné aj detailné kvalitatívne vyhodnocovanie plnenia cieľov.

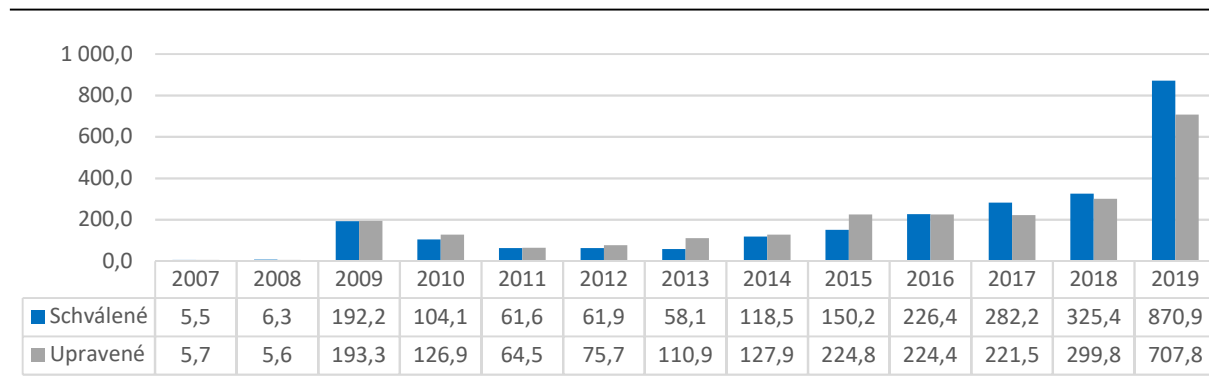
Graf č. 18: Plánovaná výška výdavkov pre rezort obrany podľa Modelu 2015 a skutočná výška výdavkov vyčlenená pre MO SR v príslušných rokoch (v % HDP, 2006-2017)



Zdroj: spracované podľa [MO SR, 2017a](#); [MO SR 2005b](#); [NATO, 2019](#); [Ivančík, 2012](#)

V rokoch 2010-2015 bolo trendom v programe rozvoj obrany (095) zvyšovanie pôvodne schválených finančných prostriedkov. Po roku 2016 bol naopak rozpočet na rozvoj obrany upravovaný smerom nadol. Čerpanie finančných zdrojov z upraveného rozpočtu v sledovanom časovom období vždy presiahlo 99% alokovaných zdrojov.

Graf č. 19: Pridelené finančné prostriedky v podprograme rozvoj obrany (095) (2007-2019)



Zdroj: spracované podľa [MO SR, 2020](#)

Všeobecnejším hodnotiacim dokumentom je Komplexné hodnotenie obrany vydávané každoročne. Hodnotenia za obdobie 2005-2011 a následne za rok 2019 nepodliehajú režimu utajenia. Využitie týchto dokumentov je však problematické z viacerých dôvodov. Po prvé, miera detailu sa v jednotlivých komplexných hodnoteniach líši. Zatiaľ čo verzie z niektorých rokov ponúkajú pomerne podrobné hodnotenie vyzbrojovania, v iných rokoch sa do hodnotenia dostali značne všeobecné frázy. Po druhé, komplexné hodnotenia predstavujú prehľad vykonaných činností v danom roku a nie sú písané tak, aby bolo možné vykonať jednoduchý odpočet obstaranej techniky a materiálu vo vzťahu k plánovacím dokumentom. Po roku 2011 sa komplexné hodnotenia obrany prestali zverejňovať a podliehajú režimu utajenia³. K opätovnému zverejňovaniu rezort pristúpil v roku 2019.

Okrem Komplexných hodnotení obrany došlo v roku 2011 k spusteniu procesu Strategického hodnotenia obrany. Dokument poukázal na problematickú situáciu s pridelenými zdrojmi a nenapĺňaním modernizačných snáh. Dôvodom je podľa tvorcov SHO nedostatočné finančné zabezpečenie oblasti vyzbrojovania, ktoré počítalo s úrovňou 20% z celkových zdrojov vyčlenených na rozvoj obrany. Ako poukazovali komplexné hodnotenia i SHO, tento záväzok sa nepodarilo plniť v každom roku. To viedlo k veľkým deficitom a odkladaniu najmä finančne náročnejších projektov. Z toho dôvodu sa veľká časť hlavnej techniky pohybovala v okolí doby životnosti alebo po nej. SHO bol nielen hodnotiaci dokument, ale prichádzal aj s niektorými návrhmi na zlepšenie situácie. Jednou z ideí bolo vykonávať dôležité a nákladné nákupy hlavnej vojenskej techniky a zbraní nad rámec rozpočtu kapitoly MO SR ako štátne projekty (SHO 2011, čl. 125). Tým by sa mal eliminovať problém, na ktorý niekoľkokrát poukázali komplexné hodnotenia obrany, totiž že finančne náročné projekty sa odkladajú, prípadne sa pristupuje k obstarávaniu obmedzeného počtu kusov po dobu niekoľkých rokov. SHO bolo vládou SR vzaté na vedomie uznesením č. 563/2011 z 24.8.2011.

V roku 2020 bola vládou schválená prvá Revízia výdavkov na obranu ako ďalší zo zásadných dokumentov hodnotiacich stav obrany v Slovenskej republike. Dokument bol vypracovaný analytikmi Útvaru hodnoty za peniaze v spolupráci s rezortom obrany ako súčasť vládneho projektu Hodnota za peniaze. Revízia hodnotí verejné výdavky v oblasti obrany a navrhuje opatrenia s cieľom dosiahnuť fiškálnu úsporu, prispieť k plneniu cieľov obrany a zvýšiť efektívnosť vynakladania verejných financií. Zo záverov revízie má pre rozvoj VTМ a KIS význam najmä zistenie, že Slovensko má dlhodobu nadpriemerné výdavky na personál a podpriemerné výdavky na budovanie, obnovu a údržbu infraštruktúry. Pri investovaní do modernizácie výzbroje je Slovensko porovnateľné s referenčnými krajinami, pričom Alianciou odporúčanú časť rozpočtu (20 %) investuje len v posledných dvoch rokoch, a to hlavne v súvislosti s nákupom stíhačiek F-16 (vdďaka čomu Slovensko investíciami do modernizačných projektov výrazne prekročilo všetky referenčné skupiny). ([ÚHP, 2020](#))

Tabuľka č. 6: Výzvy a odporúčania v oblasti obranného plánovania na Slovensku

1	
VÝZVA	<p>Systém prijímania plánovacích dokumentov.</p> <p>Medzi rokmi 2015-2017 na Slovensku absentoval dlhodobý plán rozvoja obrany. Model z roku 2005 bol nastavený len do roku 2015 a následne trvalo dva roky, kým došlo k prijatiu Modelu 2030. V uvedenom období fungovalo vyzbrojovanie v rámci Ministerstva obrany SR na základe programových plánov, ktoré podliehajú schvaľovaniu ministra obrany. Hoci v súčasnosti MO SR vychádza pri plánovaní z „Modelu 2030“, tento dokument nie je schválený NR SR podobne ako ani Bezpečnostná stratégia SR, na ktorú by mal Model logicky nadväzovať.</p>
ODPORÚČANIE	<p>Vytvoriť zjednodušený hierarchický systém plánovacích dokumentov.</p>

³ Príloha č. 1. – prehľad obsahového znenia KHO za roky 2005-2011 a 2019.

	<p>Rozpracovanie Programového vyhlásenia vlády SR v pôsobnosti MO SR na roky 2020 – 2024 obsahuje úlohu „vypracovať metodiku obranného plánovania“ za účelom zabezpečiť funkčné prepojenie plánovania, realizácie, kontroly a hodnotenia dlhodobých, strednodobých a krátkodobých cieľov. Podobne Revízia výdavkov na obranu navrhuje revidovať komplexnú metodiku obranného plánovania. Nový systém plánovacích dokumentov by mal pozostávať z nadväzujúcich dokumentov prijatých v stanovených termínoch tak, aby medzi nimi nevznikali obsahové ani časové medzery. Zároveň by malo dôjsť k zníženiu celkového počtu plánovacích dokumentov s cieľom zjednodušiť procesy plánovania a zabrániť vzniku nezrovnalostí medzi údajmi v jednotlivých dokumentoch. V tomto kontexte dochádza k nejasnostiam v prelínaní Smernice pre obrannú politiku a Programového plánu MO SR, ale aj ich napojení na Dlhodobý plán rozvoja.</p>
2	
VÝZVA	<p>Nedostatočná prioritizácia v plánovacích dokumentoch.</p> <p>Tá sa prejavuje jednak pri tvorbe plánov, v ktorých nie je jednoznačne stanovené, čo je prioritou a má sa realizovať prednostne a čo nie; ako aj pri ich následnej realizácii. Pri nedostatku finančných prostriedkov (nepridelenie alebo predraženie iných projektov) sa namiesto menšieho počtu prioritných projektov naviazaných na termín vybudovania požadovanej spôsobilosti naďalej riešia všetky projekty, ale s menším množstvom peňazí a dlhším časovým horizontom.</p>
ODPORÚČANIE	<p>Vytvoriť systém prioritizovania investícií v rezorte obrany.</p> <p>V súlade s vládou schválenou Revíziou výdavkov na obranu navrhujeme vytvoriť v rezorte obrany systém prioritizovania investícií. Metodický rámec na určovanie investičných priorit je už v súčasnosti v štádiu príprav (Box 2).</p>
3	
VÝZVA	<p>Systém vyhodnocovania plánov.</p> <p>V súčasnosti neexistuje verejne dostupný dokument, ktorý by vyhodnocoval dosiahnutie plánovaných spôsobilostí. Nie je možné jednoduchým spôsobom vyhodnotiť (ne)obstaranie plánovanej VTM a KIS, ani porovnať plánované a reálne vynaložené náklady, či plánované a obstarané počty (čo je smerom navonok vysvetliteľné režimom utajenia niektorých údajov). Vyhodnocovanie plnenia cieľov je však problematické aj smerom dovnútra rezortu, nakoľko percentuálne hodnotenie plnenia/neplnenia cieľov programu je len štatistickým údajom bez väčšej výpovednej hodnoty. To zároveň jasne ukazuje problematickosť takto stanovených ukazovateľov z hľadiska vplyvu na ciele a výsledky v obrane.</p>
ODPORÚČANIE	<p>Vykonávať verejne dostupné Komplexné hodnotenie obrany a Strategické hodnotenie obrany na pravidelnej báze. Zvyšovať úroveň kvalitatívneho hodnotenia s dôrazom na význam pre výsledkové ukazovatele v obrane.</p> <p>Zatiaľ čo do roku 2011 boli Komplexné hodnotenia obrany zverejňované, po tomto roku prešli pod režim utajenia vyhradené. Opätovné zverejňovanie KHO SR (alebo aspoň ich časti), by prispelo k zvyšovaniu informovanosti o procesoch prebiehajúcich na Ministerstve obrany SR z pohľadu odbornej aj laickej verejnosti. Okrem toho považujeme za dôležité vykonávať pravidelné a systematické Strategické hodnotenie obrany, ku ktorému došlo v rokoch 2011 a 2000/2001. Zatiaľ čo KHO zväčša hodnotí len čiastkové ciele, SHO (ku ktorému by dochádzalo raz za 10 rokov), by poskytlo ucelený pohľad na súčasný stav vyzbrojovania v SR a tak zefektívnilo prípravu ďalších strategických dokumentov SR v strednodobom a dlhodobom horizonte.</p>
4	
VÝZVA	<p>Nesúlady medzi plánovacími dokumentami a rozpočtovaním zdrojov.</p> <p>Rozpočet sa v súčasnosti neriadi v požadovanej miere dlhodobými a programovými plánmi MO SR. Strednodobé a dlhodobé plány rozvoja obrany SR obsahujú konkrétne časové, ako aj finančné rámce zabezpečenia projektov vyzbrojovania v horizonte cca 6 rokov pri strednodobom a 10-15 rokov pri dlhodobom plánovaní. Rozpočet kapitoly MO SR je však stanovený na obdobie 1 + 2 roky. Strednodobé a dlhodobé plány tak de facto nie sú finančne kryté a z dôvodu ich detailnosti často strácajú platnosť pred skončením obdobia, na ktoré boli prijaté.</p>
ODPORÚČANIE	<p>Zosúladiť rozpočtovanie s dlhodobým a programovým plánom a plánovacie dokumenty s reálne podloženým finančným krytím.</p> <p>Zosúladenie požadovaných a alokovaných zdrojov medzi svetmi stratégie a rozpočtu je nevyhnutnou podmienkou na zlepšenie systému obranného plánovania a dosahovanie lepších výsledkov v obrane.</p>

V Programovom vyhlásení vlády 2020 sa vláda zaviazala pripraviť zdrojovo realistický strednodobý plán rozvoja rezortu ministerstva obrany s výhľadom priorit ďalšej výstavby ozbrojených síl. Príkladom môže byť prístup k riešeniu problematiky zo zahraničia – napríklad Francúzsko sa k stanovenému finančnému krytiu viaže v zákone o vojenskom programovaní na 6 rokov (Loi de programmation militaire). Aby sa rozpočet mohol riadiť dlhodobými a programovými plánmi, je potrebné, aby boli dlhodobé plánovacie dokumenty všeobecnejšie. Tým sa predíde situáciám, kedy výraznejšia zmena (napr. predraženie niektorého k plánovaných projektov) zneplatní dlhodobý plán ako celok.

5

VÝZVA **Nedostatočná kvalita a dostupnosť dát.**

Databázy s informáciami o obrannom plánovaní nie sú dostupné, alebo sú nedostatočne prepojené. Dáta zároveň nie sú poskytované vo vhodnom formáte pre analytickú prácu. Väčšina údajov využívaná pre analýzu plánovania rozvoja obrany v SR boli čerpané z Eurostat-u, materiálov NATO alebo Európskej obrannej agentúry. V Slovenskej republike abscentuje komplexná databáza údajov o výdavkoch štátu na obranu či o podiele vyčleňovanom na rozvoj obrany a modernizáciu. Uvedené dáta sú dostupné len selektívne vo vybraných dokumentoch MO SR. Tento fakt znemožňuje vytvoriť relevantný prehľad o plánovaných a reálne uskutočnených nákupoch a projektoch, porovnať plánované a reálne sumy za dané nákupy a projekty a následne vykonať ďalšie súvisiace analýzy v oblasti plánovania rozvoja obrany a následnej realizácie plánov.

ODPORÚČANIE **Vytvoriť komplexnú databázu informácií v oblasti obrany na Slovensku.**

Tá by obsahovala dáta o výške pridelených prostriedkov na obranu v reálnej hodnote, ako aj v prepočte ako % HDP; informácie o distribúcii prostriedkov do kategórií (rozvoj obrany, personál, infraštruktúra); informácie o podiele výdavkov na R&D v oblasti obrany na Slovensku; o spolupráci so slovenským zbrojárskym priemyslom; o plánovaných a zrealizovaných hlavných modernizačných projektoch (v rozsahu umožnenom príslušným režimom utajenia a medzinárodnými zmluvami). Všetky údaje by mali byť zverejňované vo formáte, ktorý bude umožňovať ďalšiu analytickú prácu s dátami – t. j. formou tabuliek (.xlsx súbory) a surových dát, nie formou už spracovaných selektívnych údajov či štatistík.

Box 2: Rámec pre určovanie investičných priorit v rezorte MO SR – aktuálny stav

DLHODOBÉ PLÁNOVANIE
(10-15 rokov)

Bezpečnostná stratégia
Opisuje bezpečnostné prostredie a záujmy SR.



Obranná stratégia
Opisuje ciele Obrannej politiky, rozsah a charakter obran. úsilia.



Model OS SR
Rozpracúva, ako majú OS vyzerieť, aby zodpovedali bezp. prostrediu a dosiahli úlohy stanovené zákonom / Obrannou stratégiou. Zdôvodňuje, ako jednotlivé investície prispievajú k dosiahnutiu cieľového stavu.



Dlhodobý plán
Obsahuje časový rámec na základe odhadu nákladov a očakávaných zdrojov pre obranu.

STREDNODOBÉ PLÁNOVANIE
(6 rokov)

Smernica pre obranné plánovanie SR (vláda)
Určuje zámery, úlohy a obranné priority medzirezortne, preto ju schvaľuje vláda. Plánuje na 6 rokov a každoročne tak, aby brala do úvahy pokrok za posledný rok a aktuálny makroekonomický vývoj.



Smernica ministra obrany pre obranné plánovanie
Rovnako, ako predchádzajúca smernica, ale len pre MO SR a s vyššou mierou detailu.



Smernica MO SR o vyzbrojovaní a Metodický pokyn pre programovanie
O. i. pokyny pre zostavenie program. plánu.



Programový plán
Konkrétne priority na najbližšie 3 roky a investície na 1 (budúci) rok s výhľadom na ďalších 5. Vypracúva sa každý rok, berie do úvahy schválený rozpočet.

KRÁTKODOBÉ PLÁNOVANIE
(1 + 2 roky) - rozpočet

Návrh rozpočtu kapitoly
Tvorba na základe Programového plánu.

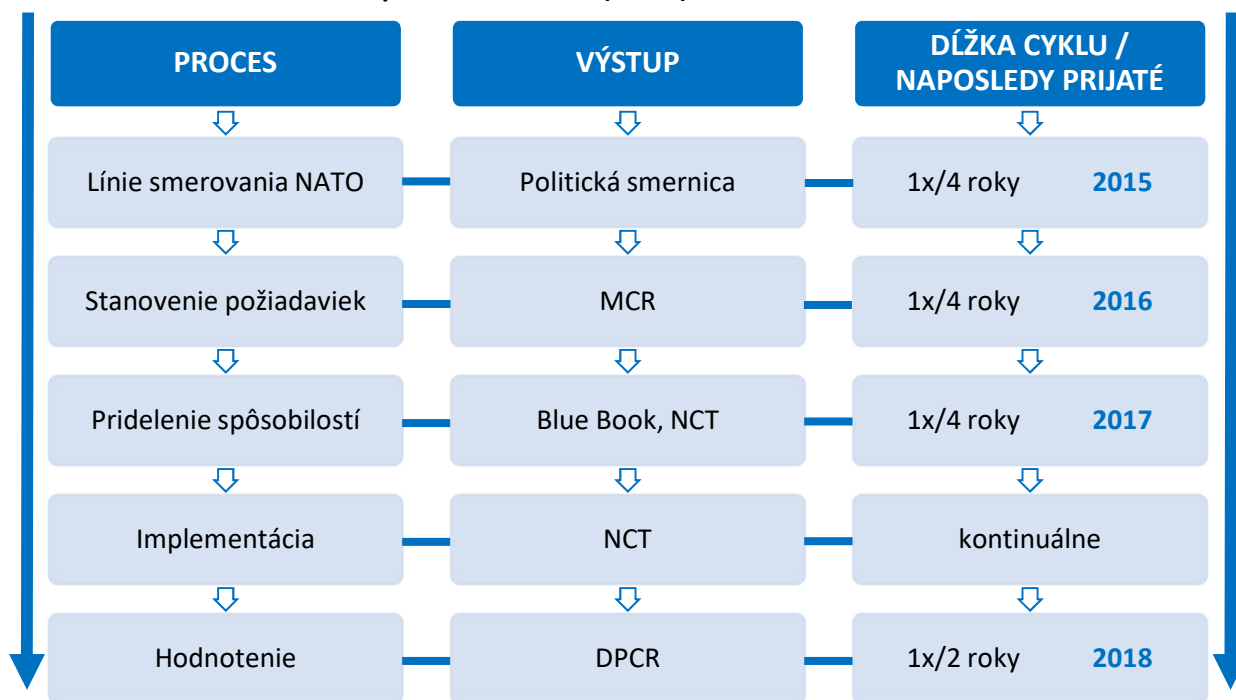


Prehľadovanie projektov v prípade malého rozpočtu
Prebieha na základe porovnania rizík nerealizácie jednotlivých projektov, ktoré sú popísané v Programovom pláne.

1.4 Závazky Slovenskej republiky vyplývajúce z obranného plánovania NATO a EÚ

Napriek tomu, že obrana štátneho územia patrí do výlučnej pôsobnosti a zodpovednosti národných štátov, každý štát má právo z vlastnej vôle uzatvárať rozličné formy spolupráce s inými štátmi s cieľom posilnenia vlastnej obranyschopnosti. Podľa Bezpečnostnej stratégie SR z roku 2005 patrí medzi základné piliere bezpečnosti SR členstvo v Európskej únii (EÚ) a Severoatlantickej aliancii (NATO), ktoré sú prirodzeným priestorom pre realizáciu jej bezpečnostnej politiky. Členstvo v uvedených zoskupeniach prináša Slovenskej republike nielen bezpečnostné garancie, ale aj záväzky. VTM Slovenskej republiky preto musia byť komplementárne a interoperabilné voči VTM ostatných členských štátov tak, aby boli použiteľné v súlade s úrovňou ambície NATO a EÚ. Rozsah a charakter spôsobilostí, ktorými by malo Slovensko prispievať k úsiliu Aliancie stanovenom v Strategickkej koncepcii NATO 2010, je definovaný v dokumente Ciele spôsobilostí NATO pre Slovenskú republiku, ktorý vychádza raz za 4 roky. Proces formovania záväzkov SR voči NATO a vyhodnocovania ich plnenia je súčasťou Procesu obranného plánovania NATO (NDPP). Jednotlivé fázy NDPP možno rozdeliť do piatich krokov (línie smerovania – politické rozhodnutie, stanovenie požiadaviek, pridelenie spôsobilostí, implementácia a hodnotenie), pričom každý z uvedených procesov končí formou konkrétnych výstupov (politická smernica, MCR, Blue Book, NCT, DPCR). Detailnejší popis vzťahu uvedených procesov a výstupov vrátane časového rámca ich realizácie znázorňuje Graf č. 20.

Graf č. 20: Proces obranného plánovania NATO (NDPP)



Zdroj: spracované podľa NATO, 2016b

Ciele spôsobilostí NATO nie sú právne záväzné a za ich nespĺňanie nie je možné uložiť štátom sankcie. Ich napĺňanie je založené len na politickej vôli zástupcov členských štátov a ideologických princípoch **Washingtonskej zmluvy**. Nesplnenie stanovených cieľov spôsobilostí má za následok ich presun do ďalšieho obdobia a následne sú opätovne sformulované v najbližšie prijatých cieľoch spôsobilostí pre daný členský štát. Dlhodobé neplnenie určených záväzkov má teda skôr politické (v zmysle straty dôveryhodnosti u ostatných partnerov v NATO), než medzinárodnoprávne dôsledky.

1. POLITICKÁ SMERNICA NATO

- politická smernica NATO reflektuje rozhodnutia prijaté na najvyššej úrovni na summitoch NATO a Strategickú koncepciu NATO ako základný materiál, ktorý definuje línie smerovania Aliancie v dlhodobom horizonte
- smernica definuje ciele a zámery Aliancie so zameraním na najbližších 10 rokov; artikuluje aktuálne požiadavky na obranné spôsobilosti Aliancie a na základe zmenenej bezpečnostnej situácie v euroatlantickom priestore usmerňuje implementáciu obranných aspektov Strategickej koncepcie NATO (tzv. Level of Ambition – úroveň ambícií NATO)
- zohľadňuje bezpečnostné prostredie a faktory, ktoré by mohli mať vplyv na rozvoj požadovaných spôsobilostí (politické, ekonomické, právne, občianske, vedecké, technologické, atď.)
- návrh smernice je schvaľovaný Severoatlantickou radou vo formáte ministrov obrany ČS NATO

2. MINIMÁLNE POŽIADAVKY NA SPÔSOBILOSŤ (MINIMUM CAPABILITY REQUIREMENTS, MCR)

- súbor kapacít a spôsobilostí, ktorými musí NATO disponovať, aby bolo schopné naplniť schválenú úroveň ambície (kvalitatívne a kvantitatívne ciele stanovené v politickej smernici NATO)
- MCR definujú spôsoby, ktorými je možné naplniť rámce (ciele smernice) konkrétnym obsahom

3. BLUE BOOKS, BALÍK CIEĽOV SPÔSOBILOSŤÍ

- Blue Books (Modré knihy) predstavujú návrh prerozdelenia MCR medzi ČS NATO s individuálnou, medzinárodnou alebo kolektívnou (napr. s využitím spoločných fondov NATO) implementáciou
- MCR sú prerozdeľované v súlade so stanovenými princípmi spravodlivého zdieľania záťaže, primeranej výzvy a princípu 50% (nepridelenie viac ako 50 % požiadavky na konkrétnu spôsobilosť jednému ČS NATO, aby nedošlo ku vzniku neprimeranej závislosti na jednom spojencovi pri poskytovaní kritických spôsobilostí)
- zohľadňovanými ukazovateľmi sú okrem iného HDP, veľkosť populácie, veľkosť ozbrojených síl, bezpečnostná situácia či stratégia daného ČS NATO
- návrh pripravovaných cieľov spôsobilostí je prerokovaný na bilaterálnych konzultáciách medzi Slovenskou republikou a tímom NATO v Bratislave s cieľom predložiť a verifikovať ucelené národné stanoviská k jednotlivým návrhom cieľov spôsobilostí
- ďalším krokom sú multilaterálne rokovania v Bruseli vo formáte Výboru NATO pre obrannú politiku a plánovanie (DPPC, Defence Policy and Planning Committee) za účasti všetkých členských krajín NATO, ktorého obsahom je informovanie spojencov o stanoviskách Slovenskej republiky k návrhu cieľov spôsobilostí pre Slovenskú republiku. Po skončení multilaterálnych rokovaní dochádza k hlasovaniu o návrhu cieľov spôsobilostí pre konkrétny štát, ktoré prebieha na základe princípu „konsenzus mínus jeden“ (hlasujú všetky členské krajiny NATO s výnimkou tej členskej krajiny, ktorej sa multilaterálne rokovanie/vypočutie týka)
- balík cieľov spôsobilostí pre Slovenskú republiku je následne schvaľovaný Severoatlantickou radou vo formáte ministrov obrany členských krajín NATO

4. IMPLEMENTÁCIA CIEĽOV SPÔSOBILOSŤÍ NATO (NATO CAPABILITY TARGET, NCT)

- pre Slovenskú republiku bolo v rámci aktuálneho cyklu NDPP schválených 46 kvalitatívnych a 44 kvantitatívnych (jednotiek OS SR) cieľov spôsobilostí v dokumente Ciele spôsobilostí NATO pre SR z roku 2017
- obsahom dokumentu je stanovenie spôsobilostí formou opisu schopností, ktoré by mali byť dosiahnuté/úloh, ktoré by mali byť vykonané a vymedzenie ich očakávaného počtu a kvality
- samotný dokument nešpecifikuje konkrétny typ VTM, ktorý by mal byť na dosiahnutie stanovenej spôsobilosti využitý, obstaraný či vyvinutý
- ciele spôsobilostí NATO Slovenská republika zohľadňuje pri príprave dlhodobých plánov rozvoja obrany

5. HODNOTENIE, DPCR

- cieľom hodnotenia je posúdiť, ako sú realizované požiadavky na plnenie spôsobilostí, ktorými Slovenská republika prispieva do napĺňania úrovne ambícií NATO
- prvým krokom v procese hodnotenia je vyplnenie prehľadu Defence Planning Capability Survey (DPCS), ktorý Slovenská republika zasiela do NATO a ktorý slúži ako primárny zdroj NATO pre hodnotiaci proces DPCR
- následne dochádza k bilaterálnym konzultáciám zástupcov SR a NATO, v rámci ktorých má Slovenská republika (podobne ako každý ČS NATO v hodnotiacom procese) možnosť zdôvodniť prípadné nesplnenie stanovených cieľov spôsobilostí na základe uvedenia objektívnych dôvodov
- v závere hodnotiacej fázy je vypracovaný dokument **Hodnotenie plánovania spôsobilostí SR 2017** (NATO Defence Planning Capability Report 2017/2018), ktorý sumarizuje progres v rozvoji individuálnych, medzinárodných a kolektívnych spôsobilostí stanovených v rámci NCT v súlade s úrovňou ambícií NATO

Tabuľka č. 7: Fázy obranného plánovania SR a NATO

FÁZY	SR	NATO
DLHODOBÁ	10-15 (dlhodobý plán)	20-viac Identifikovanie dlhodobého smerovania Aliancie, odhad plánovaných zdrojov.
STREDNODOBÁ	5+1 (programy)	7-19 Vytváranie nových spôsobilostí ČS NATO v súlade s očakávaniami Aliancie v strednodobom horizonte.
KRÁTKODOBÁ	2+1 (rozpočet)	6 Rozvoj súčasných národných spôsobilostí ČS NATO; plánovanie ľudských a finančných zdrojov.

Zdroj: AÚ MO SR, 2019

Okrem záväzkov voči NATO je Slovenská republika pri obrannom plánovaní viazaná tiež povinnosťami na úrovni Európskej únie. Únia sa od deväťdesiatych rokov 20. storočia postupne čoraz viac angažuje v otázkach spolupráce v oblasti bezpečnosti a obrany. Presah s aktivitami NATO riešia Petersburgské úlohy, ale predovšetkým dohoda Berlín plus, ktorá umožňuje EÚ za istých podmienok využívať štruktúry NATO⁴ a spôsobilosti jednotlivých členských štátov na základe ich dobrovoľného rozhodnutia. Podľa čl. 50 Lisabonskej zmluvy z roku 2007 medzi civilné a vojenské úlohy Európskej únie patria (Lisabonská zmluva, 2009):

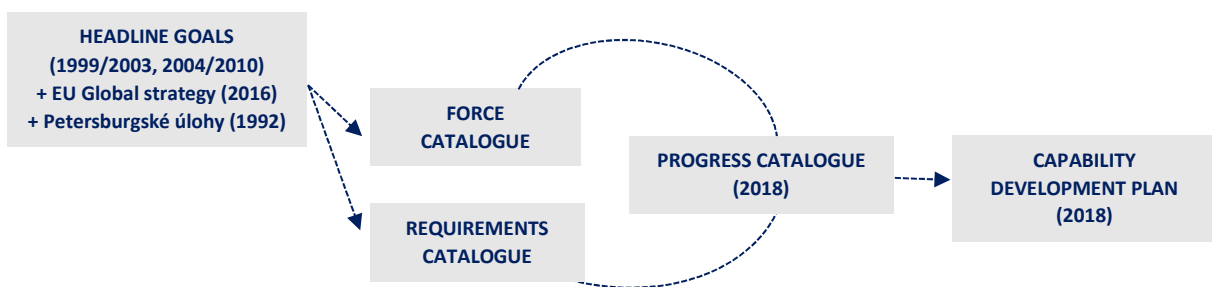
- spoločné operácie odzbrojovania
- humanitárne a záchranné misie
- misie vojenského poradenstva a vojenskej pomoci
- misie na predchádzanie konfliktom a na udržiavanie mieru
- misie bojových síl v rámci krízového manažmentu vrátane misií na opätovné nastolenie mieru a stabilizačných operácií po ukončení konfliktu

⁴ Pre kompletný prehľad formovania Európskej bezpečnostnej a obrannej politiky pozri https://eeas.europa.eu/topics/common-security-and-defence-policy-csdp/5388/shaping-of-a-common-security-and-defence-policy_en

Základné ciele a zámery EÚ v oblasti obrany a bezpečnosti sú formulované v tzv. **Headline Goals – Ciele výstavby síl** (z Helsínk prijaté v roku 1999 do roku 2003, z Bruselu prijaté 2004 do roku 2010⁵) a v Globálnej stratégii pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku EÚ (2016), ktorých konkrétnejšie napĺňanie obsahuje dokument Capability Development Plan aktualizovaný pravidelne od roku 2008. EÚ zároveň v danom kontexte disponuje troma katalógmi, ktoré sa týkajú obranných spôsobilostí jej členských štátov (European Union, 2009):

1. **force catalogue** – kvalitatívny a kvantitatívny súpis vojenských spôsobilostí, ktoré sú členské štáty schopné a ochotné dať k dispozícii pre potreby EÚ
2. **requirements catalogue** – zoznam zdrojov a spôsobilostí, ktoré EÚ potrebuje na dosahovanie stanovených cieľov/reagovanie na predpokladané scenáre vývoja bezpečnostného prostredia stanovené v Headline Goals a iných bezpečnostných stratégiách EÚ (napr. Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy, 2016)
3. **progress catalogue** – súhrn identifikovaných nedostatočných spôsobilostí ako výsledok porovnania súčasného (force catalogue) a požadovaného (requirements catalogue) stavu

Graf č. 21: Rozvoj európskych obranných spôsobilostí – dokumenty a rok poslednej aktualizácie



Zdroj: spracované podľa [European Union, 2009](#)

Spolupráca EÚ a NATO v oblasti obrany a bezpečnosti je okrem uvedených východiskových dokumentov (Petersburgské úlohy, Berlín Plus) formovaná aj viacerými spoločnými deklaráciami o spolupráci. Podľa Joint Declaration EÚ a NATO z júna 2018 „*Spôsobilosti rozvíjané prostredníctvom obranných iniciatív EÚ a NATO by mali zostať koherentné, komplementárne a interoperabilné. Mali by byť k dispozícii oboch organizáciám, podľa suverénnych rozhodnutí štátov, ktoré ich vlastnia.*“ ([Joint Declaration on...](#), 2018, s. 2) Na základe uvedenej spolupráce a pri zohľadnení faktu, že kvalitatívny rozsah úloh v oblasti obrany a bezpečnosti vykonávaný EÚ je užší v porovnaní s úlohami NATO sa dá konštatovať, že spôsobilosti dosahované v rámci cieľov NATO môžu byť využívané aj pre potreby EÚ v prípade, že štáty pre daný krok prejavia politickú vôľu. Uvedené vyplýva aj z prekrývajúcej sa členskej základne oboch zoskupení, ako aj z faktu, že NATO „...podporuje v najvyššej možnej miere zaangažovanosť spojencov NATO, ktorí nie sú členskými štátmi EÚ, do jej iniciatív...“ (v oblasti obrany a bezpečnosti). ([Joint Declaration on...](#), 2018, s. 2)

⁵ Ciele 2003 hovorili o tom, že členské štáty by mali disponovať rýchlo nenasaditeľnými a udržateľnými silami schopnými vykonávať Petersburgské úlohy v plnom rozsahu vo výške 50 000 – 60 000 mužov. Sily by mali byť nasaditeľné v priebehu 60 dní na dobu jedného roka. Ciele 2010 sa zameriavajú na kvalitatívne aspekty nasaditeľnosti, ktoré by mali pokrývať celé spektrum operácií vymedzených v Zmluve o EÚ. Výsledkom týchto snáh bolo vytvorenie EU battlegroups v roku 2005.

Box 3: Príklad zadenovania spôsobilosti v rámci NATO – Heavy Infantry Brigade

SKUPINA: Infantry Brigade

KÓD SPÔSOBILOSTI: INF-H-BDE

NÁZOV SPÔSOBILOSTI: Heavy Infantry Brigade (ťažká mechanizovaná brigáda)

REFERENČNÉ DOK.: AJP-3; AJP-3.2; AJP-3.4; AJP-3.4.4; ALP-4.2; ATP-3.2.1; ACO Force Standards Vol. II

CAPSTONE CAPABILITY STATEMENTS (zastrešujúce špecifikácie spôsobilosti)

1.01 Schopný riadiť a kontrolovať pechotné prápory šité na mieru danej misie (prevažne ťažké) na vykonávanie taktických aktivít na pevnine s cieľom poraziť nepriateľské sily uskutočnením šokových akcií a rýchlym manévrou pod paľbou cez terén.

PRINCIPAL CAPABILITY STATEMENTS (základné špecifikácie spôsobilosti)

2.15 Schopný vykonávať mobilné, vysoko intenzívne a rozhodujúce vojnové boje a manévry a zároveň chrániť sily, ktoré si zachovávajú slobodu pohybu a konania s obmedzeniami v blízkom teréne.

2.16 Schopný poskytovať podporu obrneným silám pomocou obrnenej ochrany, rýchlosti a palebnej podpory s organickými prvkami.

Zdroj: NATO, 2016a

Tabuľka č. 8: Výzvy a odporúčania v kontexte plánovacích procesov NATO a EÚ

1	
VÝZVA	<p>Národné záujmy vs. Ciele spôsobilostí NATO.</p> <p>Slovensko je na jednej strane suverénny štát zodpovedný za ochranu vlastného územia, na strane druhej je ako člen NATO viazané medzinárodnými záväzkami vyplývajúcimi z členstva v tejto organizácii. K problému dochádza v situácii, ak sa identifikované nedostatkové spôsobilosti na zabezpečenie vlastnej obranyschopnosti neprekrývajú s požadovanými spôsobilosťami NCT. K danej situácii by nemalo dochádzať vzhľadom na existenciu bilaterálnych rokovaní medzi Slovenskou republikou a NATO ešte pred prijatím finálnej podoby NCT, ktorých cieľom je zosúladienie požiadaviek NATO s možnosťami a záujmami Slovenska. Proces tvorby NCT však musí zohľadniť záujmy členských štátov NATO na jednej strane a požiadavky na spôsobilosti NATO stanovené v súlade s dlhodobým politickým smerovaním Aliancie a vývojom bezpečnostného prostredia na strane druhej. Z toho dôvodu nie je vždy možné uvedené národné záujmy Slovenska zosúladiť s konečnou podobou NCT. Neplnenie medzinárodných požiadaviek okrem uvedených rozporov môže byť tiež otázkou politickej voľby, prioritizácie či nedostatočného zadenovania národných požiadaviek, ale aj nedostatočného zdrojového rámca, v dôsledku čoho musí dôjsť k selekcii prioritných požiadaviek (napr. budovanie ťažkej mechanizovanej brigády ako požiadavka NATO, vs. ochrana vzdušného priestoru Slovenskej republiky ako národný záujem).</p>
ODPORÚČANIE	<p>Vytvoriť jednotný katalóg požiadaviek na rozvoj spôsobilostí potrebných na plnenie úloh pri obrane štátu a medzinárodných záväzkov</p> <p>V prípade jasného zadenovania národných požiadaviek bude pre Slovensko jednoduchšie asertívne presadzovať záujmy SR v rámci bilaterálnych rokovaní s NATO pri tvorbe Cieľov spôsobilostí pri rešpektovaní záväzkov voči NATO.</p>
2	
VÝZVA	<p>Cyklus plánovania SR vs. NATO.</p> <p>Plánovanie NATO sa v dĺžke jednotlivých etáp líši od plánovania v SR. V danom kontexte je nutné neustále meniť a prispôbovať dlhodobé a strednodobé plánovacie dokumenty SR krátkodobým plánom NATO, čo vytvára dojem nekonzistentného plánovania v rámci Slovenskej republiky.</p>
ODPORÚČANIE	<p>Užšie naviazať plánovacie dokumenty Slovenskej republiky na plánovacie dokumenty NATO.</p> <p>V súvislosti s vydávaním nových NCT pre SR v roku 2021 bude nutné aktualizovať Dlhodobý plán rozvoja 2030 a zároveň pripraviť hodnotiacu správu obsahujúcu sumár doterajšieho naplňovania plánov vyzbrojovania podľa Modelu 2030 aj v súvislosti s DPCR 2018. Daný krok umožní zhodnotiť implementáciu plánov rozvoja VTM v rezorte MO SR, porovnať dosiahnuté výsledky s NCT a identifikovať prípadné rozdiely. V dlhodobom horizonte odporúčame zväziť užšie časové naviazanie strednodobých plánovacích dokumentov SR na požiadavky NATO pre krátkodobý horizont.</p>

2 PRÍPRAVA A USKUTOČŇOVANIE MODERNIZAČNÝCH PROJEKTOV V OBLASTI VYZBROJOVANIA NA MO SR

2.1 Riadenie projektov vyzbrojovania a manažment životného cyklu systému

Základným dokumentom ustanovujúcim postup prípravy a realizácie projektov vyzbrojovania a nákupov výzbroje, techniky a materiálu, je smernica Ministerstva obrany Slovenskej republiky č. 14/2019 o vyzbrojovaní, ktorá nahrádza smernicu 60/2012 o vyzbrojovaní. Smernica implementuje zásady politiky NATO pre manažment životného cyklu obranných systémov, ktoré vychádzajú primárne z publikácií:

- AAP-48 - Life Cycle Stages and Processes (Etapy a procesy životného cyklu systémov)
- AAP-20 - Handbook on the Phased Armaments Programming System (Príručka pre štruktúrovaný systém programovania)
- Projektové riadenie podľa metodiky ICB (IPMA Competence Baseline)

Cieľ vyzbrojovania

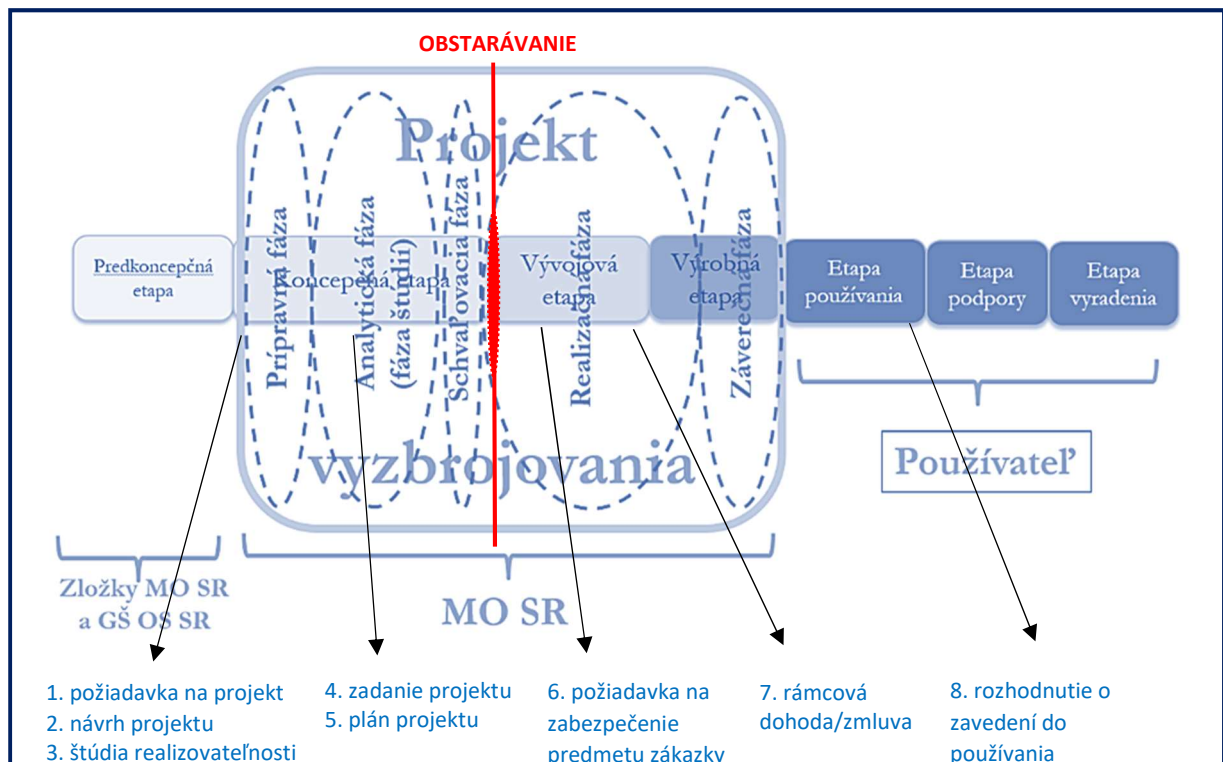
Vyzbrojovanie (program 095 – Rozvoj obrany) je proces, ktorý má za cieľ zabezpečiť dosiahnutie obrannej spôsobilosti, resp. napraviť stav spôsobilosti v materiállovej oblasti.

Výstup vyzbrojovania

Vývoj/nákup nového výrobku (viacúčelové taktické vozidlo 8x8 - Vydra), viacúčelové taktické lietadlo (F-16 Block 70/72), alebo modernizácia už zavedeného výrobku (modernizácia bojových vozidiel pechoty).

Uvedenými príručkami sa pri procese vyzbrojovania riadia všetky ČS NATO, ktoré ich implementujú do svojich vnútroštátnych právnych predpisov podobne, ako Slovenská republika (pozri Príloha č. 2).

Graf. č. 22: Etapy životného cyklu systému podľa APP-48 a fázy projektu vyzbrojovania



Zdroj: spracované podľa MO SR, 2011

Box 4: Základná projektová dokumentácia v jednotlivých etapách životného cyklu systému



Vyzbrojovanie vychádza z identifikovania nedostatočnosti v materiálovej oblasti obrannej spôsobilosti, ktorou je „...schopnosť jednotky vykonávať určitú činnosť; jej dosiahnutie sa zabezpečuje výstupmi z jednej alebo z viacerých oblastí; medzi tieto oblasti patria doktríny, organizačná štruktúra, výcvik, materiál, vzdelávanie, personál, infraštruktúra, interoperabilita a logistická podpora.“ (MO SR, 2019b, s. 3) Vyzbrojovanie je dlhodobý a komplexný proces, v rámci ktorého prebieha dosahovanie stanovenej obrannej spôsobilosti projektom vyzbrojovania, alebo nákupom. Zatiaľ čo nákupy možno realizovať len 1x/rok, projekt vyzbrojovania môže začať kedykoľvek počas roka a realizuje sa v rámci tzv. etáp životného cyklu systému a fáz projektu vyzbrojovania.

Tabuľka č. 9: Výzvy a odporúčania v oblasti životného cyklu vyzbrojovania

1	
VÝZVA	<p>Projektové riadenie.</p> <p>Vyzbrojovanie v rámci rezortu MO SR prebieha formou projektov. Na rozdiel od štandardných projektov v súkromnom sektore nemá manažér projektu v rámci MO SR dosah na všetky zložky TROJIMPERATÍVU PROJEKTU (čas, kvalita, náklady), čo prináša rozpory v dosahovaní kvalitatívnych cieľov projektu v stanovenom čase za najpriaznivejších finančných podmienok. Proces rozvoja obrany pritom nesúvisí len so samotným VTM a KIS, ale aj ďalšími faktormi, vrátane logistiky a personálu. Nakoľko personál nie je priamou súčasťou projektu vyzbrojovania, môže dochádzať ku vzniku neočakávaných nákladov spojených s ľudskými zdrojmi a následnými neplánovanými presunmi finančných zdrojov v rámci rozpočtu MO SR.</p>
ODPORÚČANIE	<p>Zjednotenie procesov projektového riadenia.</p> <p>V danom kontexte je potrebné odstrániť rozdiely v prístupe k zabezpečovaniu každej z uvedených zložiek procesu vyzbrojovania (VTM/KIS, logistika, personál), v rámci ktorých sú len VTM a KIS riešené projektovo. V opačnom prípade môže dochádzať ku vzniku neočakávaných nákladov spojených s položkami nezapočítanými do projektového cyklu.</p>
2	
VÝZVA	<p>Požiadavky na projekt.</p> <p>V prípade, ak sú formulované požiadavky na projekt nedostatočne špecifické, ak obsahujú žiadosť o obstaranie výrobkov, ktoré nie sú na trhu dostupné alebo ak je stanovený finančný limit na nákup nižší, ako štandardná tržová cena výrobku, môže byť obstaranie neúspešné, pretože subjekty na trhu na výzvu nebudú reagovať. To môže mať za následok nutnosť prepracovať požiadavku v súlade s možnosťami na trhu a s tým súvisiace predĺžovanie času celého procesu obstarávania, ako aj dodatočné náklady.</p>
ODPORÚČANIE	<p>Užšia spolupráca tvorcov požiadaviek s obstarávateľom.</p> <p>Zapojenie obstarávateľa do procesu formulovania požiadavky na projekt, príp. školenie tvorcov požiadaviek v oblasti procesov verejného obstarávania, by odstránilo nedostatky v požiadavkách a ušetrilo čas pri obstarávaní VTM/KIS.</p>

2.2 Spôsoby obstarávania a výnimky zo zákona o verejnom obstarávaní

Paragraf 1 ods. 2 ZVO vymedzuje zoznam výnimiek, kedy pri zadávaní zákaziek nemusí prebehnúť štandardné verejné obstarávanie. V rámci uvedených výnimiek MO SR najčastejšie využíva obstarávanie prostredníctvom agentúr (NSPA, NCIA); obstarávanie medzivládnu spoluprácou štátov (vláda-vláda) a obstarávanie formou in-house.

Graf č. 23: Premenné ovplyvňujúce spôsob obstarávania



Zdroj: AÚ MO SR, 2019

Box 5: Verejné obstarávanie v oblasti obrany

Obstarávanie v oblasti obrany sa líši od štandardného obstarávania, pretože je spojené s obranou štátu a ochranou národných záujmov. Je zamerané na zabezpečenie *výrobkov obranného priemyslu* (podľa Smernice MO SR č. 14/2019 o vyzbrojovaní a zákona č. 392/2011 Z.z.) určených pre potreby ozbrojených síl. Zahŕňa široké spektrum výrobkov od najjednoduchších – oblečenie, prilby, náboje; po najkomplikovanejšie – helikoptéry, obrnené vozidlá, stíhacie lietadlá. Základným právnym predpisom v oblasti obstarávania výrobkov obranného priemyslu je Zákon č. 343/2015 o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o verejnom obstarávaní“, ZVO). Do zákona bola implementovaná Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/81/ES z 13. júla 2009 o koordinácii postupov pre zadávanie určitých zákaziek na práce, zákaziek na dodávku tovaru a zákaziek na služby verejnými obstarávateľmi alebo obstarávateľmi v oblastiach obrany a bezpečnosti a o zmene a doplnení smerníc 2004/17/ES a 2004/18/ES. Doplnujúcimi predpismi pre podmienky MO SR sú ďalšie interné predpisy MO SR.

2.2.1 Agentúry

Obstarávanie v oblasti obrany v súčasnosti prebieha najčastejšie formou dvoch agentúr NATO:

1. NSPA Agentúra NATO pre podporu a obstarávanie – zastrešuje najmä VTM (NATO Support and Procurement Agency)
2. NCIA Agentúra NATO pre komunikačné a informačné systémy – zastrešuje najmä KIS (NATO Communication and Information Agency)⁶

Agentúra NATO pre podporu (NSPA) je výkonným orgánom NATO Support and Procurement Organisation (NSPO), ktorej členmi je 30 členských štátov NATO. NSPA vznikla v roku 2012 zlúčením troch pôvodne samostatných agentúr NATO. Zastrešuje logistickú podporu a podporu v oblasti obstarávania pre svoje členské štáty, ale aj pre iné agentúry NATO a ďalšie medzinárodné organizácie pôsobiace v oblasti vyzbrojovania (napr. OCCAR), či niektoré štáty Partnerstva za mier (PfP).

⁶ Vzhľadom na oveľa nižšiu úroveň využívania obstarávania agentúrou NCIA v porovnaní s NSPA sa agentúre NCIA v práci hlboko nevenujeme. Pre bližšie informácie pozri <https://www.ncia.nato.int/Pages/homepage.aspx>

Medzi aktivity NSPA patrí poskytovanie podpory operáciám a cvičeniam členských štátov NATO a spojencov, zabezpečovanie servisu a služieb, manažment životného cyklu produktov, údržba a dodávky náhradných dielcov, odborná a technická podpora a poradenstvo či zabezpečenie strategickej prepravy. Od roku 2015 zmenou Charty NSPO agentúra zastrešuje aj oblasť obstarávania. Obstarávanie pre jednu krajinu však nie je primárnym poslaním NSPA. Agentúra sa prioritne zameriava na realizáciu obstarania výrobkov obranného priemyslu pre jednotky pred nasadením do a počas vojenských operácií a tiež obstaráva katalogizované alebo štandardizované komodity pre viac štátov spoločne. ([NSPA, 2019](#); [MO SR, 2018a](#))

Obstarávanie prostredníctvom NSPA môže prebiehať tromi spôsobmi:

1. PARTNERSHIPS - NAPOJENIE NA PROJEKT

Prvou z možností obstarávania prostredníctvom NSPA je vstup do partnerstva štátov obstarávajúcich vybraný vojenský materiál, pričom poplatok za členstvo v partnerstve závisí okrem iného od počtu štátov združených v danom partnerstve a zahŕňa poplatky spojené s obstarávaním. NSPA spája požiadavky na dodanie rovnakých tovarov prijaté od viacerých krajín. ([MO SR, 2018a](#))

2. RANDOM BROKERAGE SERVICES - ZADANIE VLASTNEJ POŽIADAVKY

Na rozdiel od plánovaných partnerstiev sú RBS ad-hoc požiadavky štátov na dodávky a projekty, ktoré nemožno obstaráť prostredníctvom špecifického partnerstva. Poplatky za sprostredkovanie závisia od celkového objemu finančných investícií do projektov (ca 3% nákladov z celkovej ceny investície a následne ďalšie administratívne poplatky).

3. VÝBER Z KATALÓGU – nákup off-the-shelf

Poslednou formou je využitie dohôd a zmlúv, ktoré už boli uzatvorené pre niektorú z krajín NATO. Na základe zmlúv uzatvorených v rámci RBS a partnerstiev vytvára NSPA katalóg/databázu výrobkov obranného priemyslu, ktoré je možné získať cez agentúru NATO. Uvedená možnosť je zároveň najrýchlejšou z troch uvedených. Zatiaľ čo výberom z katalógu môže mať štát výrobok k dispozícii v priebehu 60 dní; napojením na projekt alebo zadaním vlastnej požiadavky môže obstarávanie trvať niekoľkonásobne dlhšie⁷.

⁷ Okrem NSPA a NCIA na úrovni EÚ od roku 2004 funguje Európska obranná agentúra EDA. EDA podporuje spoluprácu štátov pri spoločnom výskume a vývoji výrobkov, ktoré štáty môžu následne spoločne obstaráť. Samotná EDA sa však na obstarávaní nepodieľa. EDA podporuje dva typy programov a projektov spoločného obstarávania ([ROZHODNUTIE RADY SZBP 2015/1835, 2019](#); [EDA 2019](#)):

1. projekty kategórie A – opt-out

Projekty kategórie A sú predkladané jedným alebo niekoľkými členskými štátmi alebo výkonným riaditeľom riadiacemu výboru a predpokladajú účasť všetkých členských krajín EDA. Štáty, ktoré nemajú záujem zapojiť sa do projektu, o tejto skutočnosti informujú výkonného riaditeľa a môže im byť udelený tzv. opt-out. Vytvorenie ad hoc projektu alebo programu schvaľuje riadiaci výbor zložený zo zástupcov zúčastnených členských krajín a ak do projektu prispieva Únia, aj zo zástupcu Komisie. V kategórii A bola Slovenská republika zapojená do dvoch programov a v rámci nich do niekoľkých projektov:

- a) Program FORCE PROTECTION
 - z 18 projektov riešených v rámci programu sa Slovenská republika priamo podieľala na troch:
 - SIMS - Smart information for mission success / AOS LM
 - EUSAS - European urban simulation for asymmetric scenarios /ÚI SAV
 - ICAR - Intelligent control of adversary radiocommunications /AOS LM
- b) Program INNOVATIVE CONCEPTS & EMERGING TECHNOLOGIES
 - z 5 projektov riešených v rámci programu sa Slovenská republika priamo podieľala na dvoch:
 - SESAMO - Sensors for structural health monitoring
 - HECTOR - Helicopter fuselage crack monitoring and processing through on-board sensors network

2. projekty kategórie B – opt-in

Jeden alebo viac členských štátov môžu predložiť riadiacemu výboru zámer vytvoriť ad hoc projekt alebo program v rámci pôsobnosti agentúry. Ostatné členské štáty sa po prejavení vôle a notifikácii pôvodným účastníkom projektu môžu zapojiť neskôr – majú tzv. možnosť opt-in. V kategórii B bola Slovenská republika zapojená do dvoch projektov:

V roku 2019 Sekcia modernizácie MO SR (SEMOD) zrealizovala požiadavky v hodnote viac ako 5 mil. EUR. Predmetom požiadavky boli odevy a prilby, pyrotechnické obleky EOD, výzbroj pre OS SR, zameriavače a adaptéry k výzbroji OS SR, pozorovacie prostriedky a balistické prilby. Medzi požiadavky SEMOD na obstaranie prostredníctvom NSPA k 1. septembru 2020 patria zatiaľ protitankový raketový systém Spike s príslušenstvom, príslušenstvo C-27J Spartan, materiál a výstroj pre špeciálne sily OS SR, balistické radary, buldozéry, nočné videnie NGV 18, teleskopické nakladače, príslušenstvo k UH-60 a iné. Nakoľko v niektorých prípadoch ešte nie je ukončené výberové konanie, nie je možné uviesť ani konečnú cenu za obstarávanie daných materiálov.

2.2.2 G2G (vláda-vláda) – príklad FMS

Obstarávanie formou vláda-vláda znamená uzatvorenie medzivládneho kontraktu na dodávku požadovaných výrobkov vojenskej techniky a materiálu. Uvedená forma obstarania predstavuje výnimku z uplatňovania ZVO podľa § 1 ods. 2 písm. ab), podľa ktorej sa zákon nevzťahuje na zákazku v oblasti obrany a bezpečnosti zadávanú ústredným orgánom štátnej správy iného členského štátu. Jednou z foriem spolupráce G2G je medzivládny americký program FMS, ktorý možno použiť ako príklad obstarávania podľa výnimky vláda-vláda. Program „...*garantuje nákup vojenskej techniky partnerským a spojeneckým krajinám v obstarávacích cenách americkej armády ... Navyše vláda USA sa týmto programom zaručuje, že konečná cena a podmienky dodávok sú pre partnerské krajiny výhodnejšie, ako keby sa mal obdobný produkt obstarávať priamo u výrobcu.*“ ([MO SR, 2015, s. 1](#))

FMS je program vlády USA zameraný na transfer výrobkov obranného priemyslu, nadväzujúcich služieb a tréningu pre zahraničných partnerov USA, ktorými môžu byť ako štáty, tak aj medzinárodné organizácie. Program spadá pod Ministerstvo obrany USA a je administrovaný Defence Security Cooperation Agency (DSCA). Z legislatívneho hľadiska je FMS upravený *Zákonom o zahraničnej pomoci* (Foreign Assistance Act, 1961) a *Zákonom o kontrole vývozu zbraní* (Arms Export Control Act, 1976). V súčasnosti FMS využíva 179 partnerských štátov a organizácií. Dôvody vzniku programu a využívania FMS Spojenými štátmi možno zhrnúť do troch bodov. ([Kaidanow, 2017](#)):

1. **Zahraničná politika.** FMS je forma zahraničnej politiky USA, ktorou štát podporuje bližšiu spoluprácu so svojimi partnermi v oblasti obrany a bezpečnosti vzhľadom na to, že tieto štáty budú na základe FMS využívať rovnakú vojenskú techniku, ako USA.
2. **Hospodárnosť a finančné benefity.** Využívanie FMS navyšuje počty VTM objednávaných u konkrétnych výrobcov, čo znižuje celkovú cenu objednávok. Z tohto faktu profitujú nielen partnerské štáty FMS, ale aj USA, ktoré získavajú vlastné produkty u rovnakých firiem tiež za zníženú cenu.
3. **Domáci priemysel a zamestnanosť.** Obstarávanie formou FMS podporuje domáci americký zbrojársky priemysel. Ten zamestnáva vyše 1,7 milióna ľudí a funguje ako katalyzátor inovácií v oblasti vyzbrojovania, či v širších súvislostiach aj v oblasti amerického vesmírneho programu.

Financovanie nákupov cez FMS je zabezpečené zo zdrojov kupujúceho štátu (Slovenskej republiky). V špecifických prípadoch môže byť financovanie realizované z fondov vyčlenených v rámci asistenčných programov vlády USA – tzv. FMF (Foreign Military Financing). Ide o nenávratné pôžičky poskytované štátom, ktoré majú pre USA zvláštny význam z hľadiska ich zahraničnej politiky. Zväčša ide o štáty z regiónu Blízkeho východu (Izrael, Egypt, Afganistan, Irak), členské štáty NATO (Poľsko, Slovensko), ale aj iné štáty so strategickým významom pre USA (Kolumbia, Filipíny, Libéria a i.). Vo výnimočných prípadoch môžu byť VTM obstarávané tiež formou grantov a pôžičiek. ([DSCA, 2019](#))

- a) Ochrana pásových a kolesových vozidiel proti útokom improvizovanými výbušnými systémami
- b) High-Tech materiály pre ochranu proti balistickému účinku a tlakovej vlne (2B-PROT)

V súčasnej dobe Slovenská republika nie je zapojená do žiadneho projektu alebo programu v rámci EDA.

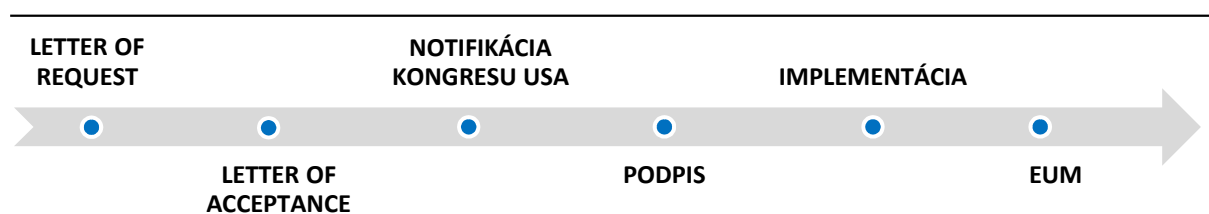
Box 6: Proces fungovania FMS

Fungovanie FMS je podmienené zmluvou uzatvorenou medzi vládou USA a zahraničnou vládou (Slovenskou republikou). V prvom kroku vláda cudzieho štátu formou Letter of Request for Price and Availability (LOR) požiada o cenovú ponuku a podmienky obstarania špecifickej VTМ. DSCA následne vypracuje návrh zmluvy na nákup danej vojenskej techniky formou Letter of Offer and Acceptance (LOA), ktorý posunie americkému Ministerstvu zahraničných vecí. To posudzuje, či sú stanovené požiadavky v súlade s platnou legislatívou o zahraničnej pomoci. Ak predpokladaná suma zákazky presahuje legislatívne stanovenú hranicu, LOA musí byť schválený Kongresom USA. Po schválení môže DSCA posunúť LOA na podpis kontraktujúcej vláde. Ministerstvo obrany následne pristupuje k implementácii dohody. Na základe dohody LOA kupujúci nejedná priamo s dodávateľom, ale s DSCA, ktorá slúži ako sprostredkovateľ a zabezpečuje obstarávanie, logistiku, doručenie zmluvného produktu, ale aj tréning a infraštruktúrne zabezpečenie (hangáre, letiská, nástroje) spojené s daným obstarávaním. Po tom, čo kupujúci/zadávatel podpíše LOA a zafinancuje prostriedky vo výške dohodnutej v zmluve, Ministerstvo obrany USA buď zabezpečí dodanie výrobku z vlastných zásob, alebo zadá kontrakt výrobcovi rovnako, ako keby daný tovar obstarávalo pre seba (OEM - Original Equipment Manufacturer). Obstarávanie cez FMS je vyňaté z procesu exportných licencií a je výhodné najmä pri obstarávaní VTМ, ktorá je už v nejakej forme súčasťou ozbrojených síl USA. (DSCA, 2019) Proces obstarávania cez FMS zahŕňa aj monitoring výstupov (EUM), v rámci ktorého sa kontroluje, či sú výrobky obranného priemyslu obstarávané cez FMS používané v súlade s odsekom 40(a) AECA, s licenčnými podmienkami, ako aj s podmienkami dohodnutými v zmluvách uzatvorených s vládami cudzích štátov. Program kontroly EUM pre FMS je označovaný ako Golden Sentry (Zlatá hliadka), pričom kontroly sú vykonávané zväčša zamestnancami zastupiteľských úradov USA v danom štáte. V prípade zistenia neautorizovaného predaja, či využívania daného materiálu v rozpore so zmluvami či legislatívou USA, môže dôjsť k suspendovaniu predaja VTМ do daného štátu. (Kaidanow, 2017)

Jednou z výhod využívania FMS je vysoká transparentnosť procesov. Podľa sekcie 36 AECA musí byť o FMS notifikovaný Kongres USA, a to vždy v presne vymedzených prípadoch, kedy obstarávanie formou FMS dosiahne alebo prekročí špecificky stanovené finančné limity (DSCA, 2019):

1. pre členské štáty NATO, Južnú Kóreu, Austráliu, Japonsko, Izrael a Nový Zéland v prípade základného vojenského vybavenia od 25 mil. USD a iného vojenského vybavenia od 100 mil. USD, ako aj v prípade konštrukčných prác od 300 mil. USD – notifikačná povinnosť do 15 dní.
2. pre všetky ostatné štáty v prípade základného vojenského vybavenia od 14 mil. USD a akéhokoľvek iného vojenského vybavenia od 50 mil. USD, ako aj v prípade konštrukčných prác od 200 mil. USD – notifikačná povinnosť v limite 30 dní.

Graf č. 24: Zjednodušená schéma procesu obstarávania cez FMS

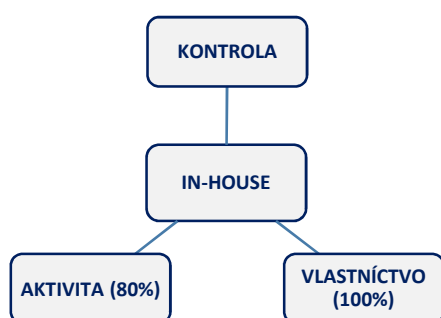


Zdroj: spracované podľa [Kaidanow, 2017](#)

2.2.3 In-house

Okrem externalizovanej formy obstarávania (verejně obstarávania, agentúry) má Ministerstvo obrany SR možnosť obstaráť potrebné výrobky obranného priemyslu aj interne formou organizácií v rámci vlastnej vnútornej štruktúry – tzv. in-house. In-house predstavuje spôsob priameho zadania

Graf č. 25: Podmienky pre obstarávanie formou in-house



Zdroj: spracované podľa Európska komisia, 2011; MŽP SR, 2016; ZVO, 2019

zákazky. Uvedené je v súlade s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie, podľa ktorej „...právne predpisy EÚ neobmedzujú slobodu verejného obstarávateľa využívať pri výkone zverených úloh vo verejnom záujme vlastné administratívne, technické a iné zdroje, ani ho nenúti, aby sa obracal na vonkajšie subjekty, ktoré nie sú súčasťou jeho vlastnej štruktúry.“⁸ (Európska komisia, 2011, s. 5) Verejný obstarávateľ môže využiť výnimku obstarávania formou in-house výlučne po kumulatívnom splnení zákonom stanovených podmienok pre aplikáciu tohto postupu podľa paragrafu 1 ods. 4, 5, 6 ZVO. Uvedenými podmienkami sú (Európska komisia, 2011; MŽP SR, 2016; ZVO, 2019):

a) Kontrola. Verejný obstarávateľ vykonáva nad právnickou osobou kontrolu obdobnú kontrole, akú vykonáva nad vlastnými organizačnými zložkami, má rozhodujúci vplyv na strategické ciele a významné rozhodnutia kontrolovanej právnickej osoby. Príkladom môže byť situácia, kedy sa rozhodovacie orgány subjektu skladajú iba zo zástupcov verejných obstarávateľov zúčastňujúcich sa na spolupráci⁹.

b) Aktivita. Viac ako 80% činností kontrolovanej právnickej osoby sa vykonáva pri plnení úloh, ktorými ju poveril kontrolujúci verejný obstarávateľ alebo iné právnické osoby kontrolované týmto verejným obstarávateľom. Uvedené je možné preukázať formou výročných správ, auditných správ či účtovných závierok za posledné tri ukončené účtovné obdobia.

c) Vlastníctvo. V kontrolovanej právnickej osobe nie je žiadna priama účasť súkromného kapitálu. Subjekt (právnická osoba), ktorému je zadaná zákazka, je v 100% vlastníctve verejného obstarávateľa zadávajúceho zákazku, čím je vylúčený súkromný kapitál tretej strany¹⁰.

O výbere metódy obstarávania rozhoduje v prvom kroku projektový manažér (SEMOD), ktorý na základe prieskumu trhu, prípadne formou RFI (Request for Information – žiadosť o informácie, cenové ponuky k jednotlivým VTМ od firiem a dodávateľov doma a v zahraničí) už v zadaní projektu navrhuje najvhodnejšiu formu obstarávania. Uvedené je následne schvaľované národným riaditeľom pre vyzbrojovanie a v prípade projektov presahujúcich sumu 6 mil. EUR aj vládou SR. (MO SR, 2019b)

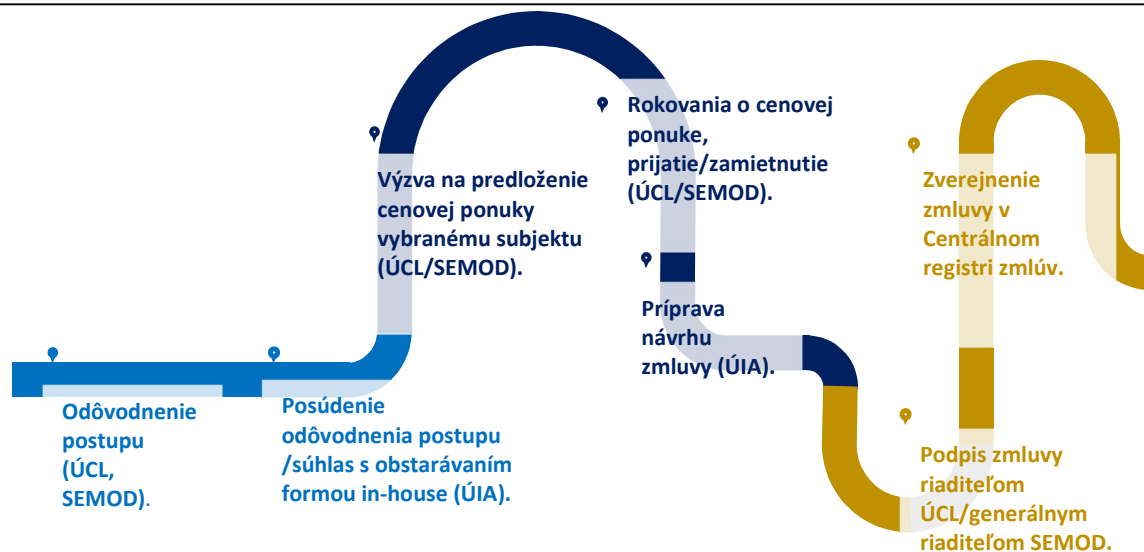
Výber najvhodnejšej formy obstarávania závisí od konkrétneho projektu. Nie je teda jednoznačne možné povedať, či je alebo nie je výhodné využiť niektorú z výnimiek zo ZVO a ak áno, ktorú. Z časového hľadiska je vo väčšine prípadov využitie výnimiek efektívnejšie, než postup bez ich použitia. Z hľadiska ceny je obstarávanie prostredníctvom agentúr a FMS cenovo výhodnejšie než obstarávanie bez využitia výnimiek v prípade, ak je možné využiť benefity spojené s tzv. economies of scale. Zároveň

⁸ Vec C-26/03 (Stadt Halle); C-324/07 (Coditel); Vec C-107/98 (Teckal); Vec C-340/04 (Carbotermo).

⁹ „Kontrola ... nie je dostatočná, ak subjekt je alebo sa stane trhovo orientovaným ...“ (MŽP SR, 2016, s. 9)

¹⁰ Pri vlastnom obstarávaní subjektu v 100% vlastníctve obstarávateľa je subjekt povinný postupovať podľa ZVO. (MŽP SR, 2016)

Graf č. 26: Postup krokov pri zadávaní zákaziek formou in-house v časovej postupnosti



Zdroj: AÚ MO SR, 2019

sú však tieto výnimky spojené s poplatkami, ktoré je potrebné za sprostredkovanie a služby uhradiť. Medzi pozitívne využitia agentúr a FMS patrí tiež jednoduchšie dosiahnutie interoperability obstarávaných výrobkov, ako aj možnosť využiť skúsenosti s obstarávaním a teda zvyšovanie kvality samotného procesu obstarania a jeho kontrolu na nadnárodnej úrovni (IBAN, DSCA). Negatívom je o niečo nižšia možnosť špecifikácie vlastných požiadaviek zo strany zadávateľa, čo je naopak možné v prípade výnimky in-house, ktorá zároveň zahŕňa benefit vo forme podpory domáceho priemyslu Slovenskej republiky.

Tabuľka č. 10: Výhody a negatíva obstarávania formami výnimiek zo zákona o verejnom obstarávaní

		NSPA	G2G (FMS)	In-house
POZITÍVA	ČAS	Veľmi rýchly proces (cca 60 dní) najmä pri nákupoch off-the-shelf.	Časové úspory v prípade obstarávania zo zásob USA.	V porovnaní so štandardným procesom VO je priame zadanie zákazky rýchlejšou formou.
	CENA	Konsolidácia a spájanie zákazníkov a ich požiadaviek takmer automaticky vedie k zníženiu konečnej ceny z dôvodu nižších nepriamych nákladov. To následne vedie k zníženiu jednotkovej ceny za obstarávaný výrobok. NATO, ako aj ostatné medzinárodné organizácie, zároveň obstaráva tovary a služby bez cla a daní.	FMS využíva princíp znižovania jednotkovej ceny na základe <i>economies of scale</i> . Obstarávajúci štát tak profituje z nákupu VTM, ktorý už majú obstarané USA. Nárast počtu tovaru podľa uvedeného princípu vedie k zníženiu nepriamych nákladov, a tak aj konečnej ceny. Na rozdiel od iných spôsobov obstarávania ponúka FMS ako forma G2G možnosť využiť splátkový kalendár, čo je výhodné najmä pri cenovo náročných nákupoch.	n/a*

POPLATKY	n/a	n/a	Keďže zákazky nie sú realizované na komerčnej báze, ani cez sprostredkovateľské agentúry, okrem priamych nákladov na obstaranie nevznikajú žiadne dodatočné náklady súvisiace s poplatkami za ponúkané služby.
INTER-OPERABILITA	Z dôvodu spoločných cvičení či účasti na spoločných zahraničných misiách a operáciách musia byť OS SR interoperabilné s ozbrojenými silami ostatných krajín NATO či EÚ. Obstarávanie najmä formou napojenia na už existujúce projekty NSPA prispieva k redukovaniu duplikovania kapacít vojenskej techniky a k zvyšovaniu interoperability VTМ.	USA aj Slovenská republika sú členskými štátmi NATO. Nakoľko zapojenie v spoločných operáciách Aliancie je podmienené interoperabilitou používanej VTМ, obstarávanie formou sprostredkovania iným členským štátom NATO predpokladá nadobúdanie podobnej alebo rovnakej vojenskej techniky.	n/a
PODPORA DOMÁCEHO PRIEMYSLU	Podľa princípu "Contracts let in Nations" môže priemysel SR získať zákazky v objeme rovnajúcom sa objednávkam MO SR prostredníctvom NSPA v režime „Contracts placed via NSPA“. Ide predovšetkým o využitie princípu tzv. "vyváženej bilancie". Slovenský obranný priemysel sa týmto spôsobom môže uchádzať o získanie medzinárodných zákaziek, alebo má možnosť podieľať sa na zákazkách od iných ČŠ združených v partnerstvách NSPA.	n/a	Využívanie vlastných subjektov a ich angažovanosť v procese rozvoja obrany priamo súvisí s rozvojom domáceho obranného priemyslu, zvyšovaním know-how a podporou ekonomiky štátu (zvyšovaním zamestnanosti, platením daní).
KONTROLA, TRANSPARENTNOSŤ	V rámci NATO kontrolu zabezpečuje IBAN (International Board of Auditors for NATO), ktorý dohliada nad kvalitou a transparentnosťou procesov.	Zodpovednosť za kontrakt preberá DSCA, ktorá dohliada nad tým, aby poskytovateľ splnil záväzky týkajúce sa dohodnutých nákladov, časového harmonogramu a kvality obstarávaných tovarov. Transparentnosť procesu je zabezpečovaná aj vďaka dohľadu Senátu USA.	n/a
KVALITA OBSTARÁVANIA	NSPA má k dispozícii aktualizovanú databázu vybraných certifikovaných dodávateľov a udržiava kontakty so zbrojárskym priemyslom vďaka vyššie	Obmedzenie rizika, ktoré vyplýva z nedostatočných schopností a skúseností zamestnancov zabezpečujúcich obstarávanie na strane	n/a

POZITÍVA		5000 kontraktom, ktoré uzatvára každý rok. Výber dodávateľov je náročný proces, ktorý často presahuje logistické možnosti organizácií pôsobiacich v rámci jedného členského štátu. NSPA túto záťaž pre štáty eliminuje.	štátu-záujemcu. Chýbajúce schopnosti a kapacity v oblasti dohľadu nad prebiehajúcou kúpou sú často dôvodom, prečo sa príslušné vlády rozhodnú využiť DSCA za to, aby tieto služby vykonávala namiesto nich/v ich mene.	
	ROVNAKÉ ZAOBCHÁDZANIE	Obstarávanie v rámci NSPA prebieha spôsobom „first come first served“. Žiaden štát nie je uprednostňovaný z dôvodu veľkosti zákazky či ekonomického potenciálu či politických vplyvov. Uvedené má význam najmä pre malé štáty, akým je aj Slovenská republika.	n/a	n/a
	PARTNERSTVÁ	n/a	FMS je súčasťou zahraničnej politiky USA. Každá zmluva o dodávkach VTM je prejavom medzinárodnopolitických väzieb. Presunom zbraňových systémov zahraničnému partnerovi dochádza k ovplyvňovaniu regionálnej rovnováhy moci a signalizovaniu podpory danému štátu.	n/a
	LEGISLATÍVA	n/a	Ak štát dodávajúci VTM nie je ČS EÚ, pri obstarávaní nie je nutné dodržiavať Smernicu EÚ 81/2009, čo zjednodušuje proces a vytvára priestor pre vyjednávanie o podmienkach obstarávania.	n/a
	INTER- OPERABILITA	n/a	V prípade, ak partnerskou krajinou pri obstarávaní nie je členský štát NATO alebo EÚ, môže dochádzať k určitým problémom z hľadiska interoperability obstarávaných VTM.	Pri obstarávaní „doma“ je vyššia pravdepodobnosť, že výsledný produkt bude menej interoperabilný s VTM v rámci ČS NATO EÚ, než pri obstarávaní cez agentúry alebo G2G.
	POPLATKY	Okrem ceny za samotný nákup je potrebné uhradiť aj administratívne a sprostredkovateľské poplatky pre NSPA vo výške ca 3 % z celkovej ceny zákazky (alebo poplatok za členstvo v partnerstve v prípade napojenia na projekt). Poplatky za	Podobne ako v prípade obstarávania cez agentúry, aj obstarávanie formou vláda-vláda je spojené s dodatočnými poplatkami za sprostredkovanie. V prípade USA ide o dodatočný poplatok zákazníka vo výške 3,2 % z celkovej ceny na pokrytie	n/a
NEGATÍVA				

NEGATÍVA		obstarávané tovary je zväčša potrebné zaplatiť ihneď, na rozdiel od iných foriem obstarávania (napr. FMS), kde existuje možnosť vytvorenia splátkového kalendára.	administratívnych a kontraktujúcich služieb poskytovaných DSCA.	
	ŠPECIFICKOSŤ	Proces delegovania na NSPA nemusí vždy zahŕňať možnosť získať jedinečné podmienky pre krajinu, ktorá o obstaranie požiadala.	Vzhľadom na to, že FMS je forma obstarávania, pri ktorej sa využívajú už existujúce kontrakty USA, obstarávajúci štát nemá možnosť ovplyvniť výsledný produkt podľa vlastných požiadaviek a kupuje v zásade hotový produkt vyvinutý pre potreby USA.	n/a
	ČAS	Riziko dlhého trvania procesu v prípade obstarávania formou napojenia na projekt alebo random brokerage.	Riziko dlhého trvania procesu v prípade, ak sa neobstaráva so zásob USA, ale výrobou objednaných výrobkov u výrobcu.	n/a
	NEISTOTA KONTINUITY PREVÁDZKY	n/a	V prípade ohrozenia národných záujmov USA má americká vláda právo vypovedať zmluvu uzatvorenú v rámci FMS/DCS a zastaviť dodávky materiálov, za ktoré už zadávajúci štát zaplatil. To vytvára neistotu kontinuity dodávok.	n/a

Zdroj: spracované podľa [DSCA, 2019](#); [Kaidanow, 2017](#); [MO SR, 2018a](#); [NSPA, 2019](#)

*n/a = non applicable (vybrané pozitívum/negatívum pre daný typ obstarávania formou výnimky zo ZVO nemožno určiť)

Tabuľka č. 11: Výzvy a odporúčania v oblasti spôsobov obstarávania výzbroje, techniky a materiálu

1	
VÝZVA	<p>Rozhodnutia podmienené zahraničnopolitickými záujmami štátu.</p> <p>Rozhodnutia o výbere konkrétneho dodávateľa VTM je v niektorých prípadoch výsledkom nekvantifikovateľných faktorov, akým je napríklad udržiavanie dobrých zahraničnopolitických vzťahov. Uvedené rozhodnutie môže byť plne v súlade s platnými právnymi predpismi a pri zvážení všetkých pozitív a negatív jednotlivých alternatív sa ukáže ako z dlhodobého hľadiska najvhodnejšia forma riešenia. Nedostatočné zdôvodnenie daného rozhodnutia však môže vyústiť v spochybňovanie jeho transparentnosti.</p>
ODPORÚČANIE	<p>Vypracovať dátovo podložené analýzy, ktoré podporia politické rozhodnutia o nákupe alebo obstaraní konkrétnej VTM, s cieľom zvýšiť transparentnosť procesov na MO SR.</p>
2	
VÝZVA	<p>Nízka reaktivnosť malých a stredných podnikov v oblasti zapájania sa do medzinárodných výziev a projektov obstarávania.</p> <p>Príkladom je vyhodnotenie výzvy na predkladanie projektov v rámci prekurzných programov EDF - PADR a EDIDP. Do projektov sa mohli zapojiť štyri kategórie účastníkov – priemysel, výskumné centrá, akadémia a malé a stredné podniky. Zo Slovenska sa medzi úspešnými účastníkmi objavila len Žilinská univerzita v rámci projektu Optimise (inovatívny systém určovania polohy pre obranu v oblastiach bez prístupu ku globálnym navigačným satelitným systémom).</p>
ODPORÚČANIE	<p>Kontinuálne podporovať spoluprácu súkromného sektora a štátu v oblasti rozvoja obrany v SR.</p> <p>To môže byť realizované okrem iného vytváraním jasných stratégií a priorít, či vytváraním predvídateľného prostredia, v rámci ktorého sa môžu spoločnosti angažovať. Ďalšou z foriem zintenzívnenia vzájomnej spolupráce by bolo angažovať zástupcov slovenského zbrojárskeho priemyslu priamo v rámci MO SR, napr. formou vytvorenia pozície externého poradcu pre danú oblasť na Ministerstve obrany SR. Zástupca priemyslu by však musel vystupovať v mene legitímneho združenia, napr. ZBOP, a jeho pôsobenie by muselo byť založené na striktno daných pravidlách, aby nevznikli pochybnosti o možnom lobingu v prospech jednotlivých firiem.</p>
3	
VÝZVA	<p>Nepresne špecifikované kritériá hospodárnosti vo formulári in-house zákazky.</p> <p>Súčasťou obstarávania in-house je preukázanie kritéria hospodárnosti danej zákazky - zadanie zákazky prostredníctvom in-house musí byť hospodárnejšie ako zadanie rovnakého predmetu zákazky s uplatnením postupov podľa ZVO. Hospodárnosť zákazky možno preukázať formou prieskumu trhu (internetové stránky dodávateľov, preskúmanie zmlúv uzavretých inými verejnými obstarávateľmi, ktoré môžu byť zverejnené v Centrálnom registri zmlúv) a porovnaním získaných informácií s výzvou na predloženie cenovej ponuky, ktorú zasiela MO SR subjektu, ktorému bude zákazka zadaná. Formulár výzvy obsahuje iba informácie o type a cene za obstarávaný produkt, ale nezohľadňuje súvisiace náklady (zaškolenie personálu, servis, náhradné diely, ...). V konečnom dôsledku by tak iná forma obstarávania mohla byť z dlhodobého hľadiska výhodnejšia (napr. ak obstarávateľ predloží ponuku, súčasťou ktorej budú uvedené dodatočné služby), hoci samotná jednotková cena za obstarávaný materiál bude vyššia.</p>
ODPORÚČANIE	<p>Upraviť formulár in-house zákazky.</p> <p>Do formulára in-house zákazky odporúčame zahrnúť výzvy na predloženie cenovej ponuky aj výzvu na predloženie informácií o dodatočných službách poskytovaných spolu s obstarávaným produktom tak, aby každá uvedená služba bola samostatne ocenená. Tým bude možné porovnať rôzne balíky tovarov a služieb.</p>

Referencie

DSCA (2019), *What is FMS*, Defence Security and Cooperation Agency, <https://www.dsca.mil/resources/faq> (cit. 2019-05-08).

EDA (2019), *Mission*, European Defence Agency, <https://www.eda.europa.eu/Aboutus/Missionandfunctions> (cit. 2019-03-18).

EDA (2020), *Defence Data Portal*, <https://www.eda.europa.eu/info-hub/defence-data-portal> (cit. 2020-06-02).

European Union (2009), *Development of European Military Capabilities*, European Parliament, http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/sede/dv/sede171109factsheemilcap/sede171109factsheemilcap_en.pdf (cit. 2019-03-23).

Eurostat (2020a), *General Government Expenditure by Function (COFOG)*, Európsky štatistický úrad, <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (cit. 2019-07-20).

Eurostat (2020b), *Total GBAORD by NABS 2007 Socio-Economic Objectives*, Európsky štatistický úrad, <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do> (cit. 2019-07-20).

Európska komisia (2011), *Pracovný dokument útvarov Komisie*, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/21190/attachments/1/translations/sk/renditions/pdf>

Ivančík, R. (2012), "Analýza trendov vo financovaní obrany Slovenskej republiky v zmenenom bezpečnostnom prostredí", *Politické vedy*, vol. 15/1, pp. 131 – 161, http://www.fpvmv.umb.sk/userfiles/file/1_2012/ivancik.pdf

Joint Declaration on EU-NATO Cooperation by the President of the European Council, the President of the European Commission, and the Secretary General of the North Atlantic Treaty Organization (2018), Európska rada, Rada Európskej únie, https://www.consilium.europa.eu/media/36096/nato_eu_final_eng.pdf (cit. 2019-04-15).

Kaidanow, T. S. (2017), *Foreign Military Sales: Process and Policy*, U.S. Department of State, <https://www.state.gov/foreign-military-sales-process-and-policy/> (cit. 2019-06-01).

Lisabonská zmluva (2007), European Central Bank, https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/sk_lisbon_treaty.pdf

MF SR (2019a), *Metodický pokyn pre programové rozpočtovanie*, Ministerstvo financií Slovenskej republiky <https://www.finance.gov.sk/sk/financie/verejne-financie/regulacny-komplex-pravnych-noriem-metodickych-postupov-z-oblasti-rozpocetoveho-procesu/programove-rozpoctovanie/metodicky-pokyn-programove-rozpoctovanie/>

MF SR (2019b), *Rozpočet verejnej správy na roky 2019 až 2021*, Ministerstvo financií Slovenskej republiky, <https://www.finance.gov.sk/sk/financie/verejne-financie/rozpocet-verejnej-spravy/> (cit. 2019-07-20).

MO SR (2002), *Metodika obranného plánovania Slovenskej republiky*, interný dokument.

MO SR (2005a), *Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky*, Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, <https://www.mod.gov.sk/data/files/833.pdf>

MO SR (2005b), *Model 2015 – Dlhodobý plán rozvoja ministerstva obrany s výhľadom do roku 2015*, Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, <https://www.mod.gov.sk/data/files/834.pdf>

MO SR (2007), *Komplexná metodika obranného plánovania*, interný dokument.

MO SR (2011), *Štruktúrovaný systém vyzbrojovania*, interný dokument.

MO SR (2015), *M. Glváč: USA ocenili účasť našich vojakov v zahraničných operáciách, našu pomoc Ukrajine a ponúkli nám pomoc pri akvizícii vrtuľníkov*, Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, <http://www.ordinariat.sk/33800-sk/m-glvac-usa-ocenili-ucast-nasich-vojakov-v-zahranicnych-operaciach-nasu-pomoc-ukrajine-a-ponukli-nam-pomoc-pri-akvizicii-vrtulnikov/?day=2018-10-01& od=2018-07-30& do=2018-07-30> (cit. 2019-06-02).

MO SR (2017a), *Návrh Dlhodobého plánu rozvoja obrany s dôrazom na výstavbu a rozvoj ozbrojených síl Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2030*, Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, https://www.mod.gov.sk/data/files/3561_dlhodoby-plan-2017.docx (cit. 2019-04-10).

MO SR (2017b), *Stratégia národného plánu implementácie záväzkov a kritérií vyplývajúcich z účasti Slovenskej republiky na Stálej štruktúrovanej spolupráci Európskej únie*, Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, <https://www.mod.gov.sk/46746-sk/pesco/> (cit. 2019-07-10).

MO SR (2018a), *Obmena RL techniky VzS OS SR - stredný, malý a blízky dosah*. [online]. Úrad vlády Slovenskej republiky, <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/23056/1> (cit. 2019-06-06).

MO SR (2018b), *Rozpočet rozpočtovej kapitoly Ministerstva obrany SR*, <https://www.mod.gov.sk/rozpocet-rozpoctovej-kapitoly-ministerstva-obrany-sr-na-rok-2018/> (cit. 2019-07-25).

MO SR (2019a), *Komplexné hodnotenie obrany*, Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, <https://www.mod.gov.sk/komplexne-hodnotenie-obrany/> (cit. 2019-04-24).

MO SR (2019b), *Smernica o vyzbrojovaní 14/2019*, interný dokument.

MO SR (2020), *Rozpočet rozpočtovej kapitoly Ministerstva obrany SR*, <https://www.mod.gov.sk/rozpocet-rozpoctovej-kapitoly-ministerstva-obrany-sr-na-rok-2019/?> (cit. 2020-09-20).

MŽP SR (2016), *Usmernenie k procesu zadávania „in-house“ zákaziek v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia*, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, http://www.op-kzp.sk/wp-content/uploads/2016/04/Usmernenie_in-house-OP-KZP-verzia-1.0_final_18-04-16-zv.-21.pdf (cit. 2019-05-10).

NATO (2016a), *Bi-SC Capability Codes and Capability Statements*, <https://www.scribd.com/document/382349178/Capability-Codes-and-Capability-Statements-2016-Bi-sc-Nu0083> (cit. 2020-07-10).

NATO (2016b), *The NATO Defence Planning Process*. PO(2016)0655 (INV). 24 October 2016.

NATO (2019), *Defence Expenditure of NATO Countries (2011-2018)*, North Atlantic Treaty Organization, https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2019_03/190314-pr2018-34-eng.pdf (cit. 2019-04-19).

NATO (2020), *Defence Expenditure of NATO Countries (2013-2020)*, North Atlantic Treaty Organization, https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_178975.htm (cit. 2020-07-30).

NIP (2020), *Národný plán vykonávania účasti Slovenskej republiky v Stálej štruktúrovanej spolupráci Európskej únie*, <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/dokumenty/LP-2019-831> (cit. 2020-06-20).

NSPA (2019), *What is NSPA*, NATO Support and Procurement Agency, <https://www.nspa.nato.int/en/organization/nspa/nspa.htm> (cit. 2019-06-01).

ROZHODNUTIE RADY (SZBP) 2015/1835 z 12. októbra 2015, ktorým sa vymedzuje štatút, sídlo a spôsob fungovania Európskej obrannej agentúry (2015), Eur-Lex, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015D1835&from=EN> (cit. 2019-05-22).

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/81/ES z 13. júla 2009 (2009), Eur-Lex, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/TXT/?uri=CELEX%3A32009L0081> (cit. 2019-03-06).

The North Atlantic Treaty, 1949 (2019), North Atlantic Treaty Organization, https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/stock_publications/20120822_nato_treaty_en_light_2009.pdf (cit. 2019-04-19).

ÚHP (2020) *Revízia výdavkov na obranu*, Ministerstvo financií Slovenskej republiky, <https://www.mfsr.sk/sk/financie/hodnota-za-peniaze/revizia-vydavkov/revizia-vydavkov.html> (cit. 2020-07-20).

WB (2020), *Military Expenditure (% GDP)*, Svetová banka, <https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.GD.ZS>

WEB OF SCIENCE (2019), *Defence, defense, security*, Clarivate Analytics, <https://clarivate.com/products/web-of-science> (cit. 2019-07-19).

Zákon č. 98/2019 Z.z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky (2019), *Zákony pre ľudí*, <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2019-98> (cit. 2019-06-05).

Zákon č. 319/2002 Z.z. o obrane Slovenskej republiky (2019), *Zákony pre ľudí*, <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2002-319/znenie-20020701> (cit. 2019-06-05).

Zákon č. 392/2011 Z. z. o obchodovaní s výrobkami obranného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (2011), *Slov-Lex*, <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2011/392/20160701> (cit. 2019-04-19).

ZVO (2019), *Slov-Lex*, <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/343/20190101.html> (cit. 2019-04-19).

Prílohy

Príloha č. 1: Prehľad zverejnených komplexných hodnotení obrany SR

2005

Podľa komplexného hodnotenia obrany z roku 2005 došlo k vyzbrojeniu brigády RCHBO, ako aj mechanizovaného práporu a brigády. Bola uzatvorená zmluva na modernizáciu 4ks MiG-29. O ďalších projektoch komplexné hodnotenie informuje iba zbežne. Sú to najmä projekty KIS, MOKYS, ICAO a IFF.

2006

V roku 2006 sa pokračovalo vo vyzbrojovaní a modernizácii. Autori komplexného hodnotenia si však všimli nedostatok zdrojov oproti plánom. Len za roky 2005 a 2006 konštatovali deficit finančných zdrojov na vyzbrojovanie vo výške viac ako dva a štvrt miliardy slovenských korún (takmer 75 miliónov EUR). Z toho vyplývalo pomerne nízke napĺňanie plánu vyzbrojovania. V prípade pozemného vojska sa podarilo nakúpiť niektoré druhy obrnených vozidiel (20 ks Aligátorov 4x4, 1ks Tatrapan). V prípade zabezpečenia vzdušných síl došlo k modernizácii 12 lietadiel MiG-29 a pokračovalo sa v modernizácii prototypu vrtuľníka Mi-17. Viacero ďalších projektov však nebolo možné realizovať. Nedopĺňali sa stavy niektorej rádio-komunikačnej techniky, nezabezpečil sa dostatočný počet osobných ani nákladných terénnych automobilov, ani pojazdné dielne. Zároveň nebolo možné v plnom rozsahu obnovovať zastaranú techniku. Predpokladalo sa presunutie nákupov na ďalšie roky.

2007

V roku 2007 konštatujú tvorcovia komplexného hodnotenia pokračovanie v modernizácii pri využití nižších finančných zdrojov, aké boli plánované. Autori síce poukazujú na celkové navýšenie finančných zdrojov oproti predošlým rokom, no aj napriek tomu zdroje neboli dostatočné na pokrytie všetkých požiadaviek. Aj kvôli ďalším problémom pri obstarávaní dochádzalo k rôznym presunom zdrojov medzi projektami. Najväčší pokrok sa zaznamenal v oblasti KIS, kde sa dosiahlo rozpracovanie viacerých projektov.

Pre pozemné sily sa podarilo dokončiť dodávku 26 kusov raketometných systémov a 13 kusov muničných vozidiel. Zároveň sa modernizovali niektoré delostrelecké, ženijné a chemické systémy a došlo k zlepšeniu osobnej výbavy jednotlivca. Zároveň je však možné konštatovať istú mieru nesystémového postupu. Pre prápor RCHBO sa obstarali nové detekčné systémy pre zabudovanie do terénnych automobilov. Tie samotné však neboli dodané. Ten istý prápor nedostal ani nákladné vozidlá vhodné na dekontamináciu.

Vzdušné sily v roku 2007 zabezpečili niekoľko projektov. V prípade vrtuľníkov boli obstarané technologické zariadenia pristávacieho systému a pokračovalo sa v modernizácii vrtuľníkov Mi-17. Tiež sa ukončila modernizácia cvičných lietadiel L-39, ako aj dopravného An-26. V oblasti komunikácie a rádiolokácie došlo k pokroku pri zabudovávaní systému IFF do leteckej techniky a pokračovalo sa budovaním rádiokomunikačnej siete. Na druhej strane sa nepodarilo vystavať integrované bezpečnostné systémy kvôli nedostatku finančných prostriedkov. Rovnako sa nepodarilo obstaráť 3D radar blízkeho dosahu (RL3D) protilietadlových jednotiek ani rádiolokátor na zisťovanie pozemných cieľov.

Komplexné hodnotenie popisuje pokrok aj v ďalších oblastiach. Rozvíjal sa Štábný informačný systém, zlepšili sa podmienky na prenos a uchovávanie utajovaných skutočností na národnej úrovni i v rámci NATO. Tiež sa rozvíjali možnosti automatizovaného systému velenia a riadenia, informačný systém pre RCHBO a viaceré ďalšie systémy spojené s informatizáciou. Tieto opatrenia zvýšili úroveň automatizácie prenosu informácií v MO SR. Napriek tomu autori komplexného hodnotenia skonštatovali, že sa štandardy NATO v tejto oblasti nepodarilo dosiahnuť.

V niektorých oblastiach sa naopak nepodarilo dosiahnuť žiaden progres. Neobstarali sa technické prostriedky prieskumu ani systém logistickej podpory pre HUMINT. Tiež neboli zabezpečené nové rádiové stanice MOKYS pre niektoré jednotky, čím sa projekt oneskoril o dva roky. Komplexné hodnotenie hovorí o čiastočnom neplnení projektov HUMINT – národné možnosti, MOKYS a špeciálna technika. Vôbec sa neriešilo ďalších päť

projektov: ISTAR – systém spravodajstva a prieskumu; rádiolokačná technika; obrnený transportér; automobil nákladný terénny stredný; automobil nákladný terénny ťažký. Okrem nedostatočných zdrojov bolo príčinou tohto stavu aj zdĺhavosť procesu obstarávania, nárast cien, nesplnenie požiadaviek dodávateľom, dlhší čas výroby, ale aj zmena požiadaviek zo strany OS, či zastavenie konkrétneho obstarávania (napr. Aligator 4x4).

2008

V roku 2008 sa podľa plánu dokončil projekt raketometu Modular. Okrem toho sa podarilo dodať samohybný výbušný odmiňovač s muníciou či kontajnery logistickej podpory pre národný podporný prvok. Pre vojakov pechoty sa nakúpili malé zbrane, obstarali sa prístroje na nočné videnie a modernizovala sa výstroj vojakov, pilotov a leteckého personálu. Pre jednotku RCHBO bolo dodané mobilné identifikačné laboratórium. Okrem toho sa zaobstaralo obrnené vozidlo Tatrapan, stredné terénne nákladné automobily AKTIS a komodity pre nasaditeľný tím preventívnej medicíny a poľnú nemocnicu typu ROLE-2.

Pre vzdušné sily sa dokončila modernizácia druhého vrtuľníka Mi-17, pokračovalo sa v zástavbe identifikačných systémov vlastný – cudzí (IFF), vo výstavbe rádiokomunikačných systémov pre spojenie zem – vzduch. Tiež sa zmodernizoval systém riadenia vzdušných operácií v rámci NATINADS. Autori komplexného hodnotenia uvádzajú niekoľko konkrétnych projektov, ktoré podľa nich dosiahli najlepšie výsledky. Išlo o automatizované systémy velenia a riadenia; integrovaný informačný systém; štábny informačný systém; bezpečnostnú doménu; nákup výpočtovej techniky; RCHB komunikačný a informačný systém; stacionárne komunikačné systémy.

Naďalej však pretrvávala neschopnosť zabezpečiť niektoré kľúčové prvky. Po rozhodnutí o zastavení obstarávania vozidiel Aligator 4x4 už ďalšie kusy neboli dodané. Nepodarilo sa zabezpečiť ťažké ani stredné nákladné terénne automobily, prívesy a návesy pre tieto vozidlá, špeciálnu chemickú techniku, malé terénne automobily ani rádiolokačnú techniku. Autori komplexného hodnotenia tiež skonštatovali nevyhovujúci stav v oblasti podpory velenia a riadenia. Táto spôsobilosť bola naďalej zabezpečovaná zastaranými spojovacími prostriedkami, nakoľko systém MOKYS nevyhovel v skúškach.

Na zlepšenie situácie a zrýchlenie obstarávania mali byť podľa komplexného hodnotenia prijaté určité opatrenia. Tie mali posilniť konkrétnu zodpovednosť a kompetencie, vytvoriť podmienky na prepojenie procesov projektového riadenia a verejného obstarávania a posilniť transparentnosť tvorby projektov. O aké konkrétne opatrenia sa jednalo však komplexné hodnotenie neuvádza.

2009

Rok 2009 priniesol výrazné krátenie zdrojov pridelených na obranu, čo sa prejavilo aj v kvalite vyzbrojovania. Medzi priority patrilo zabezpečenie jednotiek rýchlej reakcie a jednotiek na operácie mimo SR. Jednalo sa najmä o výstroj jednotlivca, kde došlo k výraznej modernizácii. Okrem toho sa podarilo zabezpečiť kontajnery so špeciálnymi zástavbami, prístroje zdravotnej ochrany, bližšie nešpecifikované predmety na RCHB ochranu, ako aj prenosné systémy logistickej podpory. Tiež boli obstarané ťažké nákladné terénne autá, stredné nákladné terénne autá, ľahké obrnené vozidlá a malé terénne automobily civilnej verzie. Pre špeciálne jednotky boli obstarané pechotné zbrane. Zabezpečená bola aj špeciálna technika na odstraňovanie výbušných zariadení a výbava pre Vojenskú políciu. V oblasti KIS sa pokračovalo v implementácii automatizovaného systému velenia a riadenia a došlo k doladeniu systému MOKYS. Okrem toho došlo k skvalitneniu ďalších systémov v oblasti bezpečnosti a ochrany informácií a ďalších čiastkových systémov.

2010

Podľa komplexného hodnotenia z roku 2010 boli finančné zdroje pridelené rezortu obrany zásadne limitované a boli schopné pokryť iba necelých 34% plánovaných výdajov. Aj preto tvorcovia komplexného hodnotenia skonštatovali, že ani jeden z projektov podprogramu rozvoj VTM nebol zrealizovaný podľa plánu. Aj napriek tomu bolo z celkového počtu 29 projektov splnených 11 projektov podľa kritérií a 8 projektov splnených čiastočne. Prioritou bolo zabezpečenie jednotiek vyslaných do zahraničných misií.

Na viacero dôležitých projektov súvisiacich s nákupom vojenskej techniky sa v roku 2010 nenašli potrebné zdroje a boli odložené. Ide najmä o projekty obrnených vozidiel (modernizácia OT-90) dopravné letectvo, ťažké nákladné terénne vozidlo, ale aj pilotné a bezpilotné prostriedky, komplexná radiačná, chemická a biologická ochrana (RCHBO), automobil osobný a ochrana utajovaných skutočností. Z viacerých plánovaných projektov (ľahké obrnené vozidlo pre prápor RCHBO a tím taktických leteckých navádzačov, modernizácia BVP-2) boli finančné zdroje odklonené na výzbroj a výstroj jednotiek v Afganistane alebo inú činnosť ministerstva. V rámci realizovaných projektov sa podarilo obstaráť ľahké pechotné zbrane, kontajnery pre logistickú podporu, stredné nákladné terénne automobily s nadstavbami, dielenské prostriedky, ženijnú techniku a pechotnú výstroj, vozidlo pre odber a transport vzoriek, zdravotnícke obrnené vozidlo Tatrapan a dva komplexy logistickej podpory bojových jednotiek, jednotiek bojovej podpory a bojového zabezpečenia.

Okrem toho sa vybavili a modernizovali letiská v Prešove a Sliači niektorými komunikačnými technológiami. Tiež bol dodaný trénažér Mi-17, druhý kus lietadla L-410 a štyri lietadlá MiG-29 mali modernizovaný softvér. Šestnásť kusov prenosných protiletadlových zbraní získalo zástavbu bojovej identifikácie vlastný-cudzí (IFF). Aj v oblasti KIS sa konštatuje iba čiastočné plnenie plánovaných projektov. Ani jeden z 18 projektov nebol splnený presne podľa plánu, splnilo sa osem, štyri čiastočne a šesť projektov sa nerealizovalo vôbec. Dôraz sa kládol na projekty podporujúce interoperabilitu systémov velenia a riadenia a s tým súvisiacu mobilnú komunikačnú infraštruktúru. Z prevažnej časti sa pokračovalo v plnení už začatých projektov. Naopak, nezačalo sa s modernizáciou doteraz nemodernizovaných súčastí OS. Mobilný komunikačný systém – MOKYS zaznamenal oproti minulému roku významný rozvoj. Modernizovalo sa sedem prototypov platforiem na vyššiu úroveň a boli dodané tri kusy veliteľsko-štábných rádiových vozidiel.

Čiastočný pokrok nastal aj v iných oblastiach. Podarilo sa zaviesť nové moduly Integrovaného informačného systému, dosiahol sa rozvoj systému krízového riadenia, štábného informačného systému, centrálného informačného systému letectva AVIS a zabezpečenia informačnej bezpečnosti. Takisto sa modernizovali komunikačné siete, boli obstarané rádiové stanice TADIRAN Bojového komunikačného rádiového systému ako prenosová vrstva pre automatizovaný systém velenia a riadenia na taktickej úrovni C2SYS-TS.

2011

V roku 2011 došlo k ďalšiemu zníženiu pridelených zdrojov pre rezort Ministerstva obrany SR. Aj preto autori komplexného hodnotenia konštatujú, že sa pristúpilo k obmedzeniu modernizačných snáh. Finančné zdroje pridelené na rozvoj vojenského materiálu a techniky predstavovali iba necelých 9% z plánovaných prostriedkov. Z toho dôvodu nebolo možné pokračovať v zásadnej obmene zastaranej vojenskej techniky. Mnohým oblastiam chýbali prostriedky na realizáciu, preto sa viaceré finančne náročné projekty odložili. Následkom bolo ďalšie znižovanie využiteľnosti výzbroje a výstroje, čo znamenalo obmedzenie možnosti nasadenia Ozbrojených síl do operácií.

Podľa autorov sa pokračovalo iba v 10 z 29 projektov rozvoja vojenského materiálu a techniky. Z konkrétnych obstarávaní sa podarilo zabezpečiť niektorú techniku pre ženijné jednotky - tri malé kolesové nakladače, dva kolesové dozéry, samohybný kolesový lopatový nakladač, tri rýpadlá a 15 kusov stredných nákladných terénnych automobilov. Ďalej sa zaobstaralo jedno cisternové požiarne vozidlo, tri terénne sanitné vozidlá, vozidlo pre protivzdušnú obranu pozemných síl a dekontaminačné vozidlo RCHBO. Pre vzdušné sily sa zaobstarali výmenné kity pre lietadlá L-410 umožňujúce paradesančný výsadok a evakuáciu zranených. Pritom došlo k zastaveniu prevádzky 14 vrtuľníkov rôznych typov. Naďalej sa odkladalo obstarávanie rádiolokačnej techniky.

V prípade rozvoja KIS bolo ministerstvu pridelené iba približne 55% plánovaných zdrojov. Aj v tomto roku teda nepokračovala obmena doposiaľ nemodernizovanej techniky. Realizovali sa iba tri prioritné projekty: mobilný komunikačný systém MOKYS, Integrovaný informačný systém a Budovanie a modernizácia informačno-komunikačných technológií AOS. Na systém MOKYS bolo využitých viac ako 95% všetkých prostriedkov na rozvoj KIS, aj preto pokračoval v zmysle zmluvy. Vojskové skúšky však priniesli nevyhovujúci výsledok a systém MOKYS ostával nefunkčným aj napriek trojročnému časovému sklzu v realizácii.

2019

V roku 2019 pretrvával stav celkovej nedostatočnej naplnenosti výzbrojou a technikou, ako aj jej technická i technologická zastaralosť. K pokroku nedošlo ani v prípade prioritného cieľa – ťažkej mechanizovanej brigády, ktorej plná operačná spôsobilosť sa aj podľa hodnotenia NATO posúva za rok 2030.

Ťažiskom vyzbrojovania v roku 2019 bola modernizácia vzdušných síl OS SR. V dôsledku splátok viacúčelových taktických lietadiel zároveň podiel vyčerpaných výdavkov na hlavnú výzbroj, techniku a súvisiaci výskum a vývoj podľa kritérií NATO z obranných výdavkov SR dosiahol úroveň 40,04 % (v porovnaní s rokom 2018 došlo k nárastu čerpania prostriedkov na rozvoj výbroje, techniky, materiálu zo 188 657 494,34 EUR na 596 812 020,10 EUR. Do OS SR boli dodané 2 ks vrtuľníkov UH-60M Black-Hawk (ďalšie 3 ks boli dodané v januári 2020), 2 ks nesmerového rádiového majáku (NDB - Non Directional Beacon), 7 ks modernizovaných vozidiel BVP-M, 16 ks vozidiel Tatra T815 - typ 7, 4 ks prepravných plošín FLATRACK, 1 ks špeciálneho policajného vozidla, 5 ks osobných automobilov, 2 ks mobilného identifikačného laboratória ako súčasť komplexnej zdravotníckej ochrany a komunikačné a informačné systémy (najmä 190 rádiostaní Sitno z toho 95 pre Vojenskú políciu a 373 rádiostaní Harris). Pokračovala modernizácia prostriedkov velenia a riadenia delostreleckej paľby (DELOSYS) a obstarávanie špeciálnej výbavy pre prápor ISTAR. Pristúpilo sa tiež k realizácii projektu Rádiolokátor prehľadový letiskový (SRE/SSR/PAR) a pokračovala realizácia projektu na dodanie 25 ks samohybných kanónových húfnic Zuzana 2.

O realizácii ďalších projektov, konkrétne bojové obrnené vozidlo 8x8 a 3D rádiolokátor (stredného, malého a blízkeho dosahu), nebolo rozhodnuté. V projekte bojové obrnené vozidlo/viacúčelové taktické vozidlo 4x4 bola vyhlásená medzinárodná súťaž, ktorú Úrad pre verejné obstarávanie SR zrušil, načo sa Ministerstvo obrany SR odvolalo. Zámer modernizovať tankovú techniku sa nerealizoval (požiadavka na projekt modernizácie tankov T-72 bola v analytickej fáze), finančné prostriedky boli presunuté na iné projekty. Nerealizácia uvedených projektov vytvára aj sklz v plnení Dlhodobého plánu 2030.

Autori KHO 2019 následne hodnotia stav materiálnej vybavenosti výbroje a techniky z hľadiska početného naplnenia VTM a z hľadiska ich reálnej použiteľnosti. V kategórii kľúčovej výbroje a techniky v OS SR chýbajú predovšetkým obrnené vozidlá na podvozku 4x4 a 8x8 (bojové, prieskumné, veliteľské, zdravotnícke, chemické, ženijné a pod.), rádiolokačná technika, nosiče a nakladače kontajnerov, prepravníky ťažkej bojovej techniky (napr. podvalníky), mobilné dielenské prostriedky, elektrocentrály, úpravne vody, rádiová technika, chemická technika, ako aj prístroje chemického, radiačného a biologického prieskumu, prepravná technika na pitnú vodu, pohonné hmoty, odmorovanie, technika na zabezpečenie prevádzky a údržby letísk, prostriedky protichemickej ochrany, poľné ubytovacie prostriedky (stany, ubytovacie kontajnery) a prepravné-skladovacie kontajnery. Z pohľadu použiteľnosti sú po dobe životnosti (technika staršia ako 30 rokov) hlavne vozidlá na pásových podvozkoch, ako sú BVP-1 a BVP-2 a ich modifikácie (zdravotné, uvoľňovacie, prieskumné, dielenské apod.), technika na tankových podvozkoch T-72 a T-55 (bojové, mostné, odmínovacie, uvoľňovacie a pod.), ale aj špeciálna technika na kolesových podvozkoch, najmä chemická, ženijná, spojovacia technika a technika rádioelektronického boja.

Príloha č. 2: Etapy životného cyklu systému

1. PREDKONCEPČNÁ ETAPA

V predkoncepčnej etape životného cyklu systému sa vychádza z Plánu rozvoja síl a záväzkov SR v oblasti obrany. Analyzujú sa požadované potrebné obranné spôsobilosti, identifikujú sa nedostatčnosti v materiálovej oblasti, prisudzuje sa dôležitosť jednotlivým spôsobilostiam v závislosti od potreby riešenia a finančných možností ministerstva. Výsledkom je požiadavka na projekt, požiadavka na nákup alebo urgentná požiadavka¹¹, ktorá je požiadavkou na zabezpečenie nedostatkovej spôsobilosti. Všetky tri požiadavky predkladá náčelník Generálneho štábu alebo zložka MO SR cestou generálneho tajomníka Služobného úradu MO.

a) Požiadavka na projekt

Ak sa analýzou požiadavky na projekt zistí, že požadovaný alebo predpokladaný výstup rieši iný projekt alebo ho možno zlúčiť s iným projektom z hľadiska charakteru *výrobku obranného priemyslu alebo významného nevojenského materiálu* (ďalej aj produkt), manažér projektu vypracuje žiadosť o zmenu projektu. Ak to nie je možné, vypracuje sa požiadavka na nový projekt.

b) Požiadavka na nákup

Nákup výrobku obranného priemyslu alebo významného nevojenského materiálu sa realizuje vtedy, keď nie sú splnené podmienky na založenie projektu. Ide spravidla o jednorazovú operáciu, ktorej výsledkom je produkt, ktorý vzhľadom na použitie a určenie nevyvolá ďalšie súvisiace náklady (školenie personálu, logistickú podporu či údržbu).

2. KONCEPČNÁ ETAPA

Predložením požiadavky na projekt národnému riaditeľovi pre vyzbrojovanie sa začína koncepčná etapa. Jej cieľom je koncipovať návrh časového harmonogramu riešenia projektu, vykonať analýzu predložených požiadaviek, a zhodnotiť potenciálne riziká. V tejto etape sa tiež uvádzajú odhadované náklady. Tie zahŕňajú nielen výdavky na samotné obstarávanie výrobku, ale aj odhad nákladov na celý životný cyklus (logistická podpora, kúpa náhradných dielov, vyradenie z prevádzky...). Koncepčná etapa sa delí na prípravnú, analytickú a schvaľovaciu fázu projektu vyzbrojovania.

a) prípravná fáza projektu

V prípravnej fáze projektu vyzbrojovania sa posudzujú požiadavky z hľadiska ich charakteru, možnosti vytvorenia projektu alebo priradenia k už existujúcemu projektu. Po predložení požiadavky je požiadavka analyzovaná národným riaditeľom pre vyzbrojovanie určeným zamestnancom MO SR, pričom výstupom danej analýzy je dokument Rozhodnutie o požiadavke na projekt, ktorý vydáva národný riaditeľ pre vyzbrojovanie.

POŽIADAVKA NA PROJEKT musí obsahovať:

- základné údaje o požiadavke na projekt,
- opis požadovaných operačných schopností výrobku,
 - o hlavná charakteristika, interoperabilita so súčasnými obrannými systémami,
 - o opis v súčasnosti používaného výrobku,
 - o spôsoby použitia v mierových podmienkach, v období krízovej situácie a v čase vojny,
- požadované schopnosti a vlastnosti výrobku – efektívnosť, prevádzkové parametre, ničivosť, mobilita, schopnosť prežiť, odolnosť voči klimatickým vplyvom, logistická podpora, požiadavky na štandardizáciu,
- rámcové vymedzenie spôsobu overenia rozhodujúcich požiadaviek,
- harmonogram realizácie a prijateľnosť riešenia,
- odhadovanú cenu,
- schvaľovacie doložky.

¹¹ Špecifická podskupina riešenia nedostatočnej obrannej spôsobilosti v situáciách časovej či inej tiesne je **urgentná požiadavka** – na uvedené sa vzťahujú viaceré výnimky z procesu vyzbrojovania. Návrh na projekt s urgentným riešením schvaľuje NRpV a zadanie projektu s urgentným riešením následne NRpV predloží na schválenie ministromi. Urgentné riešenie požiadavky môže byť zabezpečené viacerými spôsobmi: redukcia dokumentácie projektu, redukcia skúšok, skrátenie alebo neuskutočnenie niektorých procesov projektového riadenia, nákup na trhu dostupného výrobku obranného priemyslu, významného nevojenského materiálu alebo obranného systému, integrácia nových alebo ďalších technológií do výrobku obranného priemyslu, významného nevojenského materiálu alebo obranného systému.

V prípade rozhodnutia o realizácii požiadavky projektom vyzbrojovania určený zamestnanec **vypracuje NÁVRH PROJEKTU**. Návrh projektu je podkladom pre rozhodnutie NRpV o ďalšom postupe v projekte. Návrh projektu má obsahovať:

- všeobecné informácie o požiadavke na projekt a žiadateľovi,
- zhrnutie navrhovaného projektu,
- predbežné zdôvodnenie projektu,
- návrh predmetu, rozsahu a výstupov projektu,
- návrh vecných prostriedkov, ľudských a finančných zdrojov na realizáciu projektu,
- základné medzníky projektu a kritériá na rozhodovanie,
- identifikáciu rizík,
- návrh časového plánu projektu.

b) analytická fáza projektu

V rámci analytickej fázy sa vypracováva návrh **ZADANIA PROJEKTU**. Vstupom je schválený Návrh projektu, Požiadavka na projekt a pridelené zdroje. Výstupom je vypracované Zadanie projektu s plánom čerpania zdrojov. Tento dokument obsahuje najmä:

- odôvodnenie projektu a zhrnutie možných variantov riešenia,
- koncept operačného použitia výstupu projektu,
- návrh technického riešenia a základných takticko-technických parametrov výstupu projektu,
- opis súčasného stavu na trhu,
- ekonomické hodnotenie projektu,
- odhad nákladov na životný cyklus výstupu projektu,
- návrh logistickej podpory súvisiacej s výstupom projektu,
- štandardizačné požiadavky a požiadavky na interoperabilitu výstupu projektu,
- požiadavky na kodifikáciu výstupov projektu,
- požiadavky na vykonanie štátneho overovania kvality,
- typ, rozsah a spôsob vykonania skúšok,
- požiadavky na ostatné oblasti rozvíjanej spôsobilosti súvisiacej s projektom,
- návrh spôsobu obstarávania výstupu projektu,
- harmonogram realizácie projektu.

c) schvaľovacia fáza projektu

Podstatou schvaľovacej fázy projektu je schválenie zadania projektu, ktoré v prípade, že ide o modernizáciu do sumy 6 mil. EUR, schvaľuje NRpV. V prípade, ak suma prevyšuje 6 mil. EUR, zadanie je schvaľované ministrom obrany. Ak zadanie projektu nie je schválené, NRpV vydá pokyny na ďalšie riešenie požiadavky na projekt v súlade s uznesením komisie pre vojensko-technický rozvoj k danému zadaniu alebo v súlade s rozhodnutím ministra. Ak zadanie projektu je schválené, NRpV vymenuje manažéra projektu, ak doteraz vymenovaný nebol. Projektový tím pod vedením manažéra projektu vypracúva **PLÁN PROJEKTU**, ktorý predstavuje časový harmonogram pre daný projekt vyzbrojovania. Plán projektu je predložený na schválenie NRpV do 30 kalendárnych dní od zostavenia projektového tímu.

Pri zložitých projektoch spracovateľ Návrhu projektu navrhuje NRpV zabezpečenie spracovania štúdie realizovateľnosti. **ŠTÚDIA REALIZOVATEĽNOSTI** sa po spracovaní predloží na posúdenie oponentskej rade. Oponentská rada spracúva záverečnú správu, v ktorej potvrdí závery štúdie realizovateľnosti a navrhnuté riešenie, alebo vydá úlohy na dopracovanie štúdie realizovateľnosti a jej opätovné predloženie na posúdenie. Záverečná správa je súčasťou štúdie realizovateľnosti. Podľa uznesenia vlády SR č. 300/2017 musia byť pre projekty v oblasti informatizácie nad 10 miliónov eur a nad 40 miliónov eur mimo informatizácie, vypracované štúdie uskutočniteľnosti, ktoré sú predkladané Ministerstvu financií SR na posúdenie. **ŠTÚDIA USKUTOČNITEĽNOSTI** má podobný obsah ako štúdia realizovateľnosti, je však zameraná skôr na ekonomické ukazovatele, než technické parametre riešeného projektu. Koncepčná etapa životného cyklu vyzbrojovania končí schválením plánu projektu.

3. VÝVOJOVÁ ETAPA

d) realizačná fáza projektu vyzbrojovania

Vo vývojovej etape životného cyklu (ďalej len „vývojová etapa“) za začína realizačná fáza projektu. Vývojová etapa sa uskutočňuje v prípade, že sa rozhodne obstarávať nový produkt dostupný na trhu, ktorý je potrebné upraviť formou vývoja tak, aby spĺňal požiadavky používateľa a mohol byť vyrábaný, testovaný, zhodnocovaný, používaný, podporovaný a vyradený. Pri realizácii vývojovej etapy na náklady dodávateľa manažér projektu na základe plánu projektu vypracuje **POŽIADAVKU NA ZABEZPEČENIE PREDMETU ZÁKAZKY**, ktorá je po schválení NRpV predložená obstarávateľovi. Obstarávateľ následne zabezpečí výber dodávateľa a **VYPRACOVANIE PRÍSLUŠNÝCH ZMLÚV**. Pri realizácii vývojovej etapy financovanej Ministerstvom obrany SR si manažér projektu uplatní požiadavku na poskytnutie finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu v rámci medzirezortného programu 06E01-MO SR – Výskum a vývoj na podporu obrany štátu.

4. VÝROBNÁ ETAPA

Vo výrobnej etape životného cyklu výrobku obranného priemyslu alebo významného nevojenského materiálu (ďalej len „výrobná etapa“) sa uskutočňuje výroba produktu podľa technických podmienok na dodávky výrobkov a služieb na účely obrany (SOŠ 001) a kontrola kvality výroby. Výrobná etapa sa končí technickými, kontrolnými a používateľskými skúškami a následným **ODOVZDANÍM VÝROBKU** obranného priemyslu alebo významného nevojenského materiálu používateľovi **DO POUŽÍVANIA**.

e) záverečná fáza projektu vyzbrojovania

Po odovzdaní výrobku obranného priemyslu, významného nevojenského materiálu alebo obranného systému používateľovi projektový manažér vypracuje záverečnú správu o projekte.

5. ETAPA POUŽÍVANIA

Etapa používania výrobku obranného priemyslu alebo významného nevojenského materiálu (ďalej len „etapa používania“) je určená na uskutočnenie prevádzky a používanie produktu v operačných podmienkach a na dodanie služieb v požadovanej kvalite s prevádzkovou a nákladovou efektívnosťou. V etape používania sa výrobok obranného priemyslu alebo významný nevojenský materiál prevádzkuje, používa, monitoruje sa jeho spoľahlivosť a udržateľnosť, analyzujú sa poruchy, havárie, technické chyby a opotrebovanie. Etapa používania sa končí rozhodnutím o vyradení z používania.

6. ETAPA PODPORY

V etape podpory životného cyklu výrobku obranného priemyslu alebo významného nevojenského materiálu (ďalej len „etapa podpory“) sa poskytuje logistická podpora, údržba a podporné služby umožňujúce plynulú prevádzku produktu a udržateľný servis. Etapa podpory sa začína zavedením do používania súbežne so začiatkom etapy používania a s prevádzkovaním podporných systémov a zariadení a končí sa rozhodnutím o vyradení z používania. V priebehu etapy podpory používateľ monitoruje podporné zariadenia a služby, zisťuje a klasifikuje ich odchýlky a poruchy. Používateľ v týchto etapách predkladá NRpV hlásenia o výsledkoch monitorovania prevádzky a údržby výrobku so stavom k 30. júnu a 31. decembru.

7. ETAPA VYRADENIA

Etapa vyradenia výrobku obranného priemyslu alebo významného nevojenského materiálu (ďalej len „etapa vyradenia“) sa začína rozhodnutím o vyradení z používania. Súčasťou etapy vyradenia je zabezpečenie činností a služieb potrebných na vyradenie. Účelom etapy vyradenia je skončenie prevádzky, zaradenie produktu do prebytočnosti, nakladanie s prebytočným produktom, rozhodnutie o neupotrebitelnosti a fyzická likvidácia produktu spravidla na konci jeho technického života a skončenie s ním súvisiacich prevádzkových a podporných služieb.